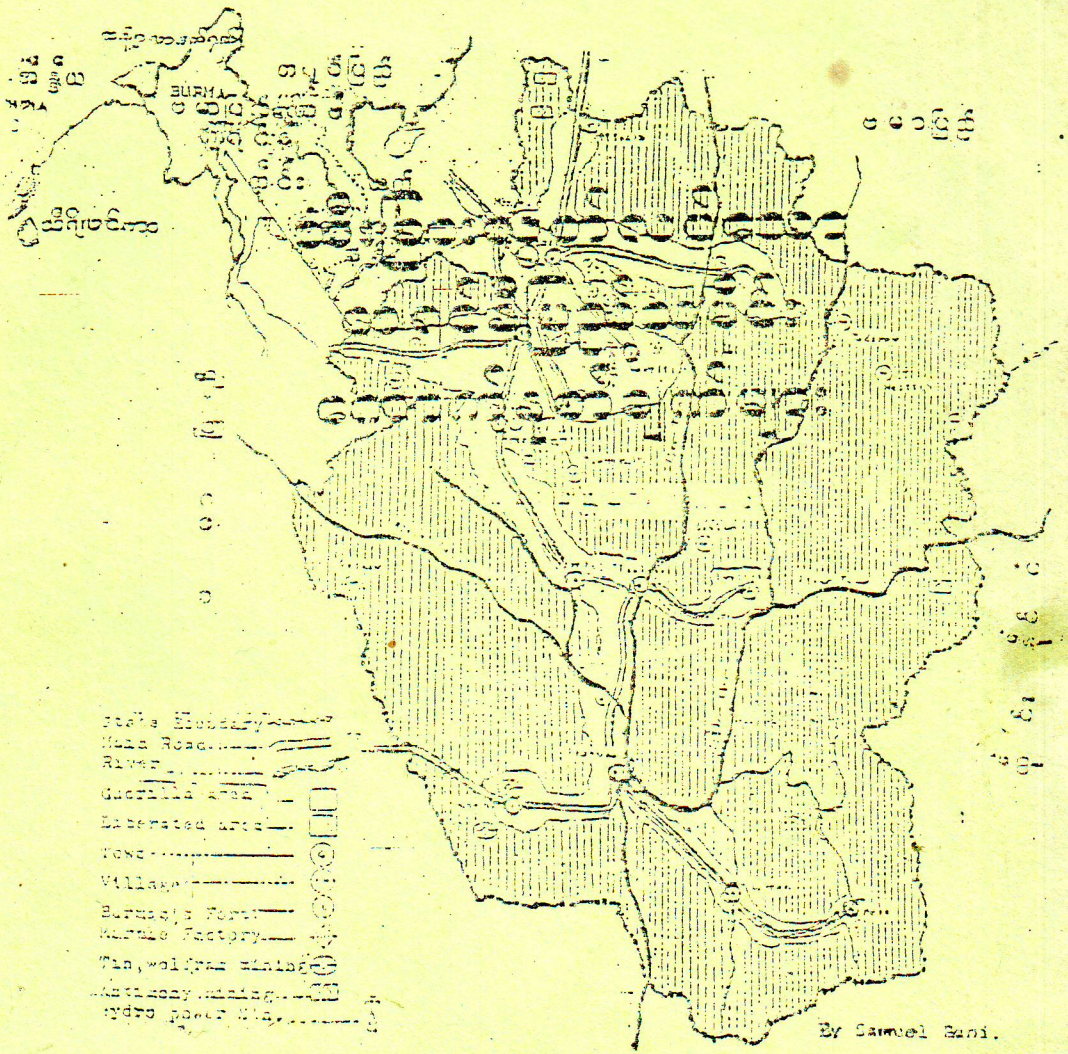

BURMA
State Boundary
Main Road
River
Guerilla area
Liberated area
Mine
Village
Burmese Post
Kuomin Factory
Tin, wolfram mining
Antimony mining
Hydro power Stn.
By Samuel Sani.

အမှာစာ

ဤသို့းခြင်းလွှတ်လပ် သောကရင်နိုပြည်သမိုင်းနှင့်ပါတ်သက်၍ ၁၉၉၄ ခုနှစ် _____လ ( ) ရက် နေ့တွင်ရုံးနိုအစုံးရ၊ ပြည်ထဲ ရေးဝန်ကြီး ဌာနမှကြီးမှူး၍ မှုခင်လှစ်မည်အုပ်ချုပ် ရေးသင်တန်းဆိသင်ကြားပို့ချ ရေးအဖွဲက် ပြည်ထဲ ရေးဝန်ကြီး ဌာန၊ ဌာနဝန်ကြီးရဲ့ အောဝါခွန်းကြားရယ်ကိုယ်စားဆိုင်လ ၁၉၀က် ရွေး နွေးပါသည်၊ အဆိုပါကရင်နိသမိုင်းကိုလွှယ်ကူစွာသင်ယူမှတ်သားနိုင် ရေးအ ဖွဲက်က ရင်နိအမျိုးသားကိုးတက် ရေးပါဟိ၊ ပါဟိခဲ့ – ဥက္က ဌရဲ့ အောဝိဇဲဘုံးပဲနှင့်သွား ရောက်ယှဉ်နှိုင်း ပြီးကရင်နိသမိုင်းနှင့်ပါတ်သက် သောအ ရေးကြီးသော်အ ချက်အ လက်အ သောက်အထားများကို ကောက်နှုတ်၍သင်တန်းတွင်သင်ခန်းစာတစ်ခုအ နေနှင့် ရေးသားပြုစုရန်သ ဘောတူပါသဖြင့်" ကရင်နိသမိုင်း ကောက်နှုတ်ချက်စာစောင် " ကို ကောက်နှုတ် ရေးသားပြုစုပါသည်။

ဤကရင်နိုပြည်သမိုင်း ကောက်နှုတ်ချက်စာစောင်ဖြစ် ရမြောက် ရေးအဖွဲက် မြှင့်ပြင်မ်း သောစာအုပ်များမှာ –

၁။ အခြင်း သောင်ကြားဝဲဘူး ဝဲ ရေးသားပြုစု သော – ကရင်နိပြည်ေါ်သ်း ခြားလွှတ်လပ်မှုနှင့်ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်း ခွင့်သမိုင်းစာစောင်းနှင့်
၂။ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှမာဓမင်းအစိုးရအဆက်ဆက်နှင့်ကရင်နိုပြည်နာ၊
၃။ အာဝိဖိုးတားမားဂိုတော်ဟိုးယားစာစောင်၊
၄။ ထိုင်းတာသာဖြင့် ရေးသား သောယူနေသူခံစားရော်နှိုက်ယိစာစောင်၊
၅။ အောင်တန်းဒေသစုံစမ်း ရေး ကော်မတီအစည်းအ ဝေးမှတ်တမ်း၊
၆။ ဖြူတီသျှအစိုးရေါ် (အိုင်း၊ အို။ အာဂို) အိန္ဒိယရုံးမှတ်တမ်း မှ ကရင် နိုပြည်နှင့်ပါတ်သက် သောသျှောက် ကြေးနန်းများ၊
၇။ ဥက္က ဌဦးဘိုတူရုံေါ်ကိုယ် ရေးအဖွင့် ရေးမှာ ဝဲရုံေါ်ကိုယ် ရေးမှတ်စု၊

၀၊ စာရေးပြုစုသူ၏ကိုယ် ရေးခဲ့ဖိုင်ယာရံမှတ်စု၊ များဖြစ်သည်။

၌စာစောင်သည်သင်တန်းအတွက် ရည်စူးပြီး ကောက်နှုတ်ပြုစု ရေးသားရခြင်းဖြစ်ပါသော်လည်း ခဲ့ဖိုင်လုံ သောသမိုင်းအ ထောက်အထား များပြီးပြည့်စုံစွာ ရှိသင့်သလောက် ရှိသည်အတွက် နောင်စာရှိန်တိကျ သောသမိုင်းကိုပြုစု ရေးသားရန်အလွယ်တကူအထောက်အကူလည်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။

၌စာစောင်ကို ရေးသားပြုစုပြီးပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ပြုပြင်ရန်အတွက် ကျေးဇူးအများသားကိုးတက် ရေးပါတို့၊ ပါတို့ ခု-ဥက္ကဋ္ဌစံစစ်ပြီးလို့က်နှိပ်ထုတ် ဝေဖြန့်ချိပါသည်။

တဆက်တည်း ၁၉၇၇ခုနှစ်မှစ၍ယ နေ့အထိအဆက်ဆက် သော ခေါင်းဆောင်ကြီးများ၏အတ္ထုပ္ပတ္တိနှင့်လုပ်ငန်း သောင်ကာနှင့်သမိုင်းဖြစ်စဉ်များကိုတွေ့မြင်သော ခေါင်း ရေးသားပြုစုလျက်ရှိပါသည်၊ ၄င်းစာစောင်များပြီးဆုံး ပါက ရိုက်နှိပ်ထုတ် ဝေမည်ဖြစ် ကြောင်းသတင်း ကောင်းပါးလိုက် ပါသည်။

၁၉၉၄ခုနှစ်ဇွန်လိုင်လ(၁၀)ရက်၊

(ဆယ်မြရွယ်)

ကရင်နီသမိုင်း အကျဉ်းချုပ်၊

၁၊ ကရင်နီလူမျိုးတို့ရောက်ဆင်းသက်လာပုံ၊

ကရင်နီလူမျိုးဆိုသည်ကကရင်အနွယ်ဝင်ထဲမှတစ်နွယ်ဖြစ်၍နီ သော အရောင်ကိုဝတ်စားဆင်ယင်ရာနှင်ကြိုက်နှစ်သက်ကြသဖြင့် ကရင်နီ ဟု အမည် ခေါ်ဆိုကြ ပါသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့သဖြင့် (Red Karen) နီ သောကရင်ဟုအဓိပ္ပါယ် ပေါ်လွင်ပါသည်။

ကရင်အနွယ်ဝင်စုသည် လွန်အခါကအဆွေအဝှေအလယ်ပိုယ်ပိုင်း သဲစီး ချောင်းအရပ် အေသ (ဆွေးသစာမ) ခေါ် (ထီးဆက် မကိုယ်ဘ) ဖွင့် နေထိုင်ပြီး ရေကြည်ရာမြက်နုရာအရပ်သို့ ရွှေ့ပြောင်းလာရာ မှနဝိုလီယာဆွဲင်မြို့ကြီး ၌ ဘကြီးများကိုစွန့်ပြီး နေထိုင်လုပ်ကိုင်စား သောက်ကြ လေသည်၊ သို့ သော်ကာလကြာမြင့်လာသော အခါလုပ်ကိုင်စား သောက်ရန် နေရာကျဉ်း လာသဖြင့်ခရစ် အော်မ ပေါ်မီသက္ကရာဇ် ၁၁၂၀ အိုစွန့်မှနဝိုလီယာမှ နေ၍ ဆောင်ဖက်သို့ဆင်းလာရာ ခရစ် အော်ပေါ် မီသက္ကရာဇ်ရာ ၃၉၀ ဘီစီအွင်မိမိနိုင်ငံကို ဆောင်ခဲ့ပြီး ကိုယ်မင်းကိုယ်ချင်းဖြင့်သီးခြားလွတ်လပ်စွာအုပ်ချုပ် နေထိုင် လုပ်ကိုင်စား သောက်ကြ လေသည်။

(မြေလုံ့ ဆောက်အထားကိုကြည့်ပါ)

၂၊ ကရင်နီအမျိုးသားဖြစ် သောမိုးနွယ်စုများ၊

ကရင်နီအမျိုးသားသို့သည်မှာကယား၊ ကယန်း၊ က ယော၊ မ နော၊ ပကူးနှင့် ဂေခို ဂေတား မိုးနွယ်စု ပေါင်းစည်းထား သောလူ မျိုးများဖြစ်သည်၊ ဤကဲ့သို့ ခေါ် ဝေါ်ကြသည်မှာနယ်ချဲ့ဗမာကျား ကျော် ရေးအုပ်စုတို့ကကရင်နီပြည်ကိုဝင် ရောက်ကျူး ကျော်ပြီးသည့် နောက် ပိုင်းတွင်သာ ခေါ်ဆိုကြသည်၊ စင်စစ်သော်ကာလယခင်နယ်ချဲ့ဗမာ ကျူး ကျော် ရေးသမားများမဝင် ရောက်ကျူး ကျော်သည့်အချိန်ကာလ တွင်ဂွင်မိုးနွယ်စုများကိုနယ် မြေဒေသအလိုက် ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ကယားဆိုသည် ချောင်းဝ မြေပြန့်တွင် နေထိုင်ကြသဖြင့် (လောင်းကန်း –လကန်း) ဟူ၍ကယန်းတာသဖြင့်လည်း ကောင်း၊ (လျားကြား – လိန်းကြား) ဟူ၍ကယားတာသဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ကယန်းကို (လောင်း

ခုနှစ်–လခုနှစ်) ကဲ့သို့ဘာသာဖြင့်(လျှင်းချေး –လ ချေး)၊ အနောက် ဖက်အင်
နေတို့၌ သောသူများကို(မနုး)နှင့်နယ်စပ်ဖွင့် စောင့်ထိန်း ကြီး
ကြပ်သူတို့ကို(ပိုး ကုး –ပကုး)ဟု ခေါ်ဆိုကြ လေသည်။ ထို မြို့နှယ်စုအ်ား
လုံးရိုသည်ကဲ့ရင်နှီးအမြိုးသား များဖြစ်ကြပါသည်။

၃။ <u>ကရင်နှီးအမြိုးသားစာလေ</u>၊

ကရင်နီလူမျိုးသည်မီမီနှိုင်ငံ၊ မြိမအမျိုးသားဘရုပ်အ နေဖြင့်
သီးခြားလွတ်လပ် သောလူမျိုးတစ်မျိုးဖြစ် ကြောင်းကို ခိုင်လုံ သောသမိုင်း
အ ထောက်အထားနှင့်ဘက္ခစာ ပေတစ်ရပ်ဖြင့် ဖော်ပြ ခဲ့သည်ကို သွေ့ရှို
ကြပါသည်။ ၄င်းစာသည်ဂဂရုဇခုနှစ်ဩဂုတ်လ(၂၉)ရက် နေ့၌သီကျို
ရဆရာ ဟော်နာသာဘ ရောင်းမှ ခေါက်တာစတိုင်း(လိ)ထံရေား ပို့
သောစာအုရ၊ ဂဂုဖြေခုနှစ်ဖွင်သီကျာရဆရာဟော် ရော၊ ဘီ၊ ဗစ်
ဘုန်ကကြယ် ဖို့ကြီး သို့အလည်အပတ်သွား လေ့ကစဉ် စောပျော ကားဖို့ကြီး
ခုထံမှလက် ခံရရှိ သောစာနှင့်ဂဂရာခုနှစ်ဖွင့်၄င်း စောပျောထံမှ
သီကျာရဆရာဟော် အော်၊ ဘနိုကာလက် ခံရရှိ သောစာများဖြစ်သည်၊
ခေါက်တာခရဲ့စ်အဆိုအရ၄င်း စာများသည်ဆင်ဖွယ်ရှက် ဖော်ဖွင်
ရေးသားဖွဲ့အလွှား– ဖြင့် –လက် မ၊ အနံ– ၂၁/၄ လက် မ၊ အထူ ၁/၄ လက် မ
ရှိသည်၊ ထိုစာများသည် စောပျော ကားဖို့ကြီး ခုလက်ထဲ(၅)ခု သွေ့ရှို
သေး ကြောင်းမှတ်တမ်း ဘင်ထားခဲ့ပါသည်။

၄၊ ကရဏီပြည်ဇော်တည် နေရာအကျယ်အဝန်းနှင့်နယ်နိမိတ်၊

ကရဏီပြည်ဇော်တည် နေရာ၊ အကျယ်အဝန်းနှင့်နယ်နိမိတ်ကို ၁၇ ထပ်စု၊ ၁၀ ထပ်စု မြေပုံနှင့်ကြည့်လျှင်ကွေ့ခြေးလုက်ရှိသည်ကို တွေ့မြင်ရပါသည်။

ယခုလက်ရှိတည် နေရာ၊ အကျယ်အဝန်း နှင့်နယ်နိမိတ်မှာ – ကရဏီပြည်သည် ဗမာပြည်နှင့်ထိုင်းနိုင်ငံအကြားဆွင်တည်ရှိသည် ။ အရှေ့လောင်ရိုးတန်းရေ.. ၁၀မှရေ.၅၀အထိ၊ မြောက်လတိုးတန်း ၁၀.၅၀မှ၁၉.၅၀အထိ၊ အကြားဆွင်တည်ရှိသည်။ အကျယ်အဝန်း မှာ၄၅၀၂စတုရန်း မိုင်ကျယ်သည်။

၅။ ကရင်နှိပ်ပြည်သည်သီးခြားလွှတ်လပ် ကြေငြင်းသမိုင်းအ ထောက်အထား ။

၁။ ၁၉၆၂ ခုနှစ်မှစ၍ မိုးကုတ်ခရိုင်ကို မြောက်ပြီး တိုင်းပြည်ကိုအုပ်ချုပ်စေသည်။ မလွှဲမရှောင်သွင်းမှုစ၍ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့ ကျင်းပပြီးအ ထွေထွေရင်နှီးကိုအုပ်ချုပ်သည်။ ထိုမင်းနှစ်ပါးသည်နိုင်ငံ အော်ဂ်ရေးအခင်းနှင့်ပါတ်သက်လာလျှင်ဘိန်းဆိုင်ပင်ကြပြီးအဆု တာတွေ ထောင်ချက်ကြသည်။

၂။ ၁၉၀၉ ခုနှစ်မှစ၍ ဗမာပြည်ကရင်နီ စေ့ပျော်ဖေဖော်ကြီး နှစ်ပြည် ထောင်ထာဝစဉ် မဟာမိတ်စာချုပ်ကို ချုပ်ဆိုခဲ့သည်။ (သမိုင်းအထောက်အထားကို နောက်ဆက်တွဲ (က) မှာ ဖော်ပြသည်)

၃။ ၁၉၁၁ ခုနှစ်မှစ၍ ရမည်းသင်းဝန်သည် ဗမာတစ်ကို ဦး ဆောင်ပြီး ကရင်နီပြည်ကိုလာ လောက်ဖို့ကို ခိုက်သည်။သို့ သော် မ အောင်မြင်ပါ။

၄။ ၁၉၂၀ ခုနှစ်မှစ၍ ဗမာတစ်က မိုးဖြိုကိုလာ ရောက်တိုက် ခိုက်သည်၊ ထိုတစ်ကိုကရင်နီက ၁၉၂၃ ခုနှစ်မှစ၍ တိုက်ထုတ်နိုင်ပြီး ဗမာတစ်ကို ဦး ဆောင်လာတဲ့လိုင်းကို ဖမ်းမိသည်၊ မိုးဖြိုနယ် သူနယ်သားများကတဲ့လိုင်းကို နယ်နှင်လိုက်သည်။

၅။ ၁၉၂၆ ခုနှစ်မှစ၍ ကရင်နီ စေ့ပျော်ကိုကာကာဝီလစ်နှင့်ဆက်ဆံရန် မော်လမြိုင်မြို့သို့ စေတမန် စေလွှတ်ခဲ့သည်။

၆။ ၁၉၃၅ ခုနှစ်မှစ၍ ဗမာတစ်ကကရင်နီပြည်ကို ဝင် ရောက်တိုက်ခိုက်ပြန်သည်၊ သို့ သော် မ အောင်မြင် ချေ။

၇။ ၄၄းနှစ် (၁၉၃၅) ခုနှစ်မှစ၍အင်္ဂလိပ်အစိုးရကစာရွက်စာတမ်း နှင့်ကုန်သွယ် ရေးလမ်းမှန်ရန်ကရင် စော ပျော်ထံ ခွင့်ပန်သည်။

၈။ ၁၉၃၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ (၂) (၃) ရက်မှစ၍အင်္ဂလိပ်အစိုးရမှ ဒေါက်တာဂျုစီ ချန်ဆင်ကို စော ပျော်ဖေဖော်ကြီး ထံ စေလွှတ်ပြီး စာရွက်စာတမ်းများရန်ဖြတ်သန်း ခွင့် တောင်းခံ စေသည်၊ စော ပျော်ဖေဖော်ကြီး လည်း နှစ်ပြည် ထောင်ချုပ်ကြီး ရေး ကို ရွှေ့ပြီး ခွင့်ပြုလိုက်သည်။

၉။ ၁၉၃၅ ခုနှစ်ဖွင့်အင်း ဝန်ကုန်ကဗမာတစ်ကို စေလွှတ်ပြီး ကရင်နီပြည်ကိုဝင် ရောက်တိုက်ခိုက် စေသည်၊ ဗမာတစ်လည်း အရေးနှိမ်ပြီးဆုတ်ခွာရသည်၊ ဗမာတစ်ကို ဦး ဆောင် သောခွန်

ဆဒ္ဒကိုထိုးပေါက်ကွဲ ဆွင်လက်ရဖမိုးသီး မိုပြိုးထိုး ပေါက်ကွဲ အင်းထဲဆွင်ပစ်
ချလိုက်သည်နှစ်

၁၀။ ၁၀၅၅ခုနှစ်ဆွင်အင်္ဂလိပ်အစိုးရကစစ် ဘောင်းမြစ်အ လွှဲနှင့်အ
နောက်နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ရန်ကြက် ဖိုးကြီးကရင်နှီ စောဖျာထံ စေ
စာမန် စေလွှတ်ခဲ့သည်။

၁၁၊ ၁၀၅၆ခုနှစ်ဆွင်အင်္ဂလိပ်အစိုးရကိုယ်စားလှယ် မစ္စတာဆိုဝိုင်း လေ
ကြက် ဖိုးကြီးသို့ ရောက်လာပြန်သည်၊ အင်္ဂလိပ်အစိုးရ၏ကိုယ်စားလှယ်
ဒါရိတိုက်ကရင်နီပြည်။ သီးခြားလွတ်လပ်မှုကိုအသိအမှတ်ပြုသည်။

၁၂။ ၁၀၆၂ခုနှစ်ဆွင်အင်္ဂလိပ်အစိုးရမှ စောဖျာ ကားဖိုး ဒုထံ စေစာ
မန် စေလွှတ်ပြီးသံစာမန် ရေးရာအရာထမ်ထံသည်။

၁၃။ ၁၀၆၉ခုနှစ်ဆွင်အင်္ဂလိပ်အစိုးရကကရင်နီပြည် စောဖျာ ကားဖိုး
ဒုထံ စေစာမန်ထပ်မံ စေလွှတ်ပြီးကရင်နီပြည်။ သီးခြားလွတ်လပ်မှု
ကိုအသိအမှတ်ပြု ကြောင်းစာရွက်ဝင်ဆုတ်ပြန် ကြေငြာသည်။

၁၄။ စောဖျာ ကားဖိုး ဒုကွယ်လွန်ပြီးသည့် နောက်သား စောဒိန္နစ်ပါးဖြစ်
သော စောဖျာခွန်ထီးနှင့်ခွန်သျှားတို့က ခမည်း စောဝင်းအဂိုက်အ
ရာကို ခံယူကြသည်။

၁၅။ ၁၀၇၅ခုနှစ်ဇွန်လ (၂၁) ရက် နေ့ဆွင်ဗမာမင်းအစိုးရကိုယ်စား
ကဲ့စီးဝန်မင်းကြီး၊ အင်္ဂလိပ်အစိုးရကိုယ်စားဆာ ဒေါ်ကလပ် ဖဲ့ဆက်
ကိုတကရင်နီပြည်သည်သီးခြားလွတ်လပ် ကြောင်းအသိအမှတ်ပြုစာ ချပ်ကို
ကရင်နီပြည်အစိုးရ၏ကိုယ်စား စောဖျာခွန်ထီး လွှဲမှောက်ဆွင်
စာချပ်ချပ်ဆိုပြီးလက်မှတ် ရေးထိုးကြပါသည်။

(သမိုင်းအထောက်အထားကိုပူးတွဲထားသည်။)

(ဇွန်လ (၂၁) ရက် နေ့သည်ကရင်နီအမျိုးသား နေ့ဖြစ်သည်။)

၁၆၊ ၁၀၈၂ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ (၁၉) ရက် နေ့ပါအင်္ဂလိပ်အစိုးရ
နှိုင်ငံခြားရေးဌာနမှအမိန့်ထုတ်ပြန် ကြေငြာချက်စာအမှတ် -
(၁၉၂၃) အိုး ၊ ခွဲ၁၉၂၃ခုနှစ်ဇန်နဝါရီလ (၁၆) ရက် နေ့ပါ
စာအမှတ်(ဂ်ဉ-၁၁၆၅) အရကရင်ပြည်သည် ဗမာပြည်နှင့်လုံး
ဝမပါတ်သက် ကြောင်းအကဲအလင်း ဖော်ပြထားသည်။

၁၇၊ ၁၉၃၆ခုနှစ်ဆွင်အင်္ဂလိပ်အစိုးရကအိန္ဒိယနှင့်ဗမာပြည်ကိုခွဲခွာ
ချရန်ချမှတ်ပြီး သည့် နောက် ၁၉၃၇ခုနှစ်ပြေလ (၁၀ရက် နေ့
ဆွင် (၉၁) ငွေခုနှစ်ချပ် ရေး ချမှတ်ရာဆွင်ကိုရင်နီပြည်သည်က

ခြေးနှိုင်ငံတစ်နှိုင်ငံဖြစ်လာက် အောက်ခံနှိုင်ငံမဟုတ် ကြောင်း၊ ယီးခြေးလွှတ်လစ် သောနှိုင်ငံဖြစ် ကြောင်းအတိုအလင်း ဖော်ပြပါ သည်။

၁၀၊ ၁၉၄၂ခုနှစ် (ဗမာသက္ကရာဇ်၁၃၀၄ ခေါင်လဆန်း (၁) ရက် နေ့၊ လုပ်နိုင်ကြွယ်စိုး၁၀ရာစု (၀) လ (၁) ရက် နေ့ထွင် ချပန်စစ်အစိုး ရ ခေါင်း ဆောင်ရှိစုကာဝါတိန္နှင့်ဗမာခေါင်း ဆောင် ဒေါက်တာဘ မော်ချစ်ဆိုသည့်စာ ချုပ်အရ၊ ကရင်နီ ပြည်သည် ဗမာပြည်နှင့်ရှမ်း ပြည်နှင့်လိုး ဝမသက်ဆိုင် ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

၁၉၊ ၁၉၄၂ခုနှစ်မှ ၁၉၄၅ခုနှစ်ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးကာလအတွင်း ကရင်နီပြည်တွင်းသို့ဝင် ရောက်နယ်ချဲ့ကျူး ကျော်လာ သောဖက် ဆစ်ဂျပန်စစ်အုပ်စုကို ခုခံတိုက် ခိုက်ထွန်းလှန်နိုင် ရေးအထွက်ကြက် ဖိုးကြီးနယ်မှ စောဖာ့စော ဒွေ၊ ကန်ရဝဲတိုနယ်မှ ဝစီဝဏ္ဏ၊ ကော်လဲခဲနယ်မှကိုကိုးကုရိ၊ မိုး ခြဲနယ်မှသိုင်းဘဂန်ဦး ဆောင် ကြပြီး တပ်ဖဆင်အား (၂၀၀၀) ကိုစုစည်း ၍ မဟာမိတ်အင်္ဂလိပ် အစိုးရတပ်ဖမှတ်တဝ ဖြန့်ကာတပ် ပေါင်းစုံ ပွဲပြီးနယ်အဆုံးဖက်ဆစ်ဂျ ပန်တပ်မှားကို အောင်ဖြင့်စွာအပြီးအပိုင်ကရင်နီပြည်မှထွန်း လှန်တိုက် ခိုက်နိုင်ခဲ့သည်။

၂၀၊ ဒုယိကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းဘဖြတ်ကမိမိနိုင်ငံကိုဝင် ရောက်ကျူးကျော် သောနယ်ချဲ့ဖက်ဆစ်အစိုးရစုကို မဟာမိတ်တပ် ပေါင်းစုဖြင့် အောင်ပွဲခံခဲ့သကဲ့သို့ အင်္ဂလိပ်အစိုးရလည်းကရင်နီအမျိုးသားတပ် နှင့်မဟာမိတ်ပွဲခြင်း ဖြင့်အင်အား အောက်အင်းလာပြီး အောင် ပွဲဆင်နိုင်သည့်အတွက်အမှတ်တရသတိရ သောအမှတ်အသားခံ ငွေးကို ပေးအပ်ပါသည်။ ဆိုခဲ့ငွေးတွင်ပါရှိ သောစာတမ်းမှာ-သူ့ကိုမ ဟုပ်ဆွဲ သောနယ်မြေဥကရင် (ဆိုလိုသည်မှာကရင်နီ) တိုအား ဝုက်ပြု ကြောင်း၊ သူတို့ကို နှောင်ယှက်သည့်မှအစမိုး လင်းသည်အထိထာ ဝစဉ်သတိရပါမည်ဟုစာတမ်းထိုးထားသည်၊ ၄င်းစာတမ်းအထွက် ပိုင်း မှာအင်္ဂလိပ်နိုင်ငံ အောင်တံဆိပ်တန်ဖိုးအမှတ်၁၃ဖြတ်ဆိုတ်ကို ဂုဏ်ကျော်ဝင်ထားပါသည်။ (နှိုင်း ပုံစံပုံး ထွဲထားသည်။)

အပိုင်း (၁)

၂၁ ခုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီးသည့် နောက်ကဂျင်နီပြည်အခြေအနေ

ကဂျင်နီလူမျိုးတို့သည် မိမိပြည်ကိုကန္တဂုဝတီ၊ ကြယ်ဖုံးကြီး၊ ဘောလခဲ၊ နောင်ပုလဲနှင့်နန်းမယ်ခုံ တို့၌ နယ်က လေး (၅) နယ် ခွဲထားပြီး၊ ၎င်းနယ်အသီးသီးသည် စောဖျာမျာ့အုပ်ချုပ်လျက် ရှိသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာ့စစ်ကြီးမဖြစ်မီ နောင်ပုလဲ နယ်နှင့်နန်းမယ်ခုံနယ်တို့သည် နယ်ရှိပြည်သူ များဆန္ဒအရ ဘောလခဲနယ်နှင့် ပြန်လည်ပူးပေါင်းသဖြင့်ကြယ်ဖုံးကြီး၊ ကန္တဂုဝတီနှင့် ဘောလခဲသုံးနယ်သာ ပြန်လည်ထား ရှိကြသည်။

ကဂျင်နီအမျိုးသား ခေါင်းဆောင်များသည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးကြောင့် နိုင်ငံရေးအမြင်ကျယ်လာပြီးယခင် စောဖျာမျာ့မိမိသီးခြားနယ်ကိုလွတ်လပ်ရှာ အုပ်ချုပ်၍တိုင်းလုံးအရေးအခင်းဖြစ် ပေါ်လာပါက မင်းညီလာခံကိုကျင်းပပြီး ဆွေးနွေးဆုံးဖြတ်ချမှတ်ကြသကဲ့သို့၊ တိုင်းပြည်ကိုအုပ်ချုပ်ရာတွင်နိုင်ငံတနိုင်ငံအသွင် ဖြင့်နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်း၊ အဆင့်လိုက်နိုင်ငံကော် ခေါင်းဆောင်များကို ရွေး ကောက်ခဲ့စည်းလိုက်ပါသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လအတွင်းကဂျင်နီအမျိုးသား ခေါင်းဆောင်များ၊ စောဖျာမျာ့နှင့်နယ်အသီးသီးမှလူထုကိုယ်စားလှယ်များသည်အစည်းအဝေးတခုကို ကျင်းပပြုလုပ်ပြီးနိုင်ငံတော်ကိုဦးစီးတွဲပါကဲ့ရန်နိုင်ငံတော်အာဏာပိုင်များ ကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်လိုက်သည်။ ၎င်းတို့မှာ ကြယ်ဖုံးကြီးနယ်မှစောဖျာစော၁ ကန္တဂုဝတီနယ်မှစတိလဝီနှင့်စတိဝဏ္ဏ၊ ဘောလခဲနယ်မှစောဖျာ ခွန်ဖျန့်နှင့် စတိဇယ်ခွဲ၊ မြောက်ဘောလခဲနယ်မှဦးဘီတူဂီ၊ မိုးမြဲနယ်မှသိုင်းဘတ်နှိုက်တို့ဖြစ်သည်။

ထိုအစည်းအဝေးတွင်ကဂျင်နီပြည်မှ ခေါင်းဆောင်များသည်မိုးမြဲနယ်မှ ခေါင်းဆောင်ကြီး သိုင်းဘတ်နှိုက်အားမိုးမြဲနယ်သည်ရှမ်းပြည်ဘီဟိုးပိုင်းဖြစ်သဖြင့် မိုးမြဲနယ်သည်ကဂျင်နီပြည်နှင့်ပူးပေါင်းရန်ဝန်းသဘောရှုခွေလက်ခံပါသော်လည်း အမျာ်းပြည်သူဆန္ဒအရပူးပေါင်းလိုပါကသာ၍ ကောင်းမည်ဟုအကြံပြုလိုက်သည်။

မိုးခြိုနယ်မှ ခေါင်း ဆောင်ကြီးသိုင်းဘဟန့်လည်းငင်းအကြပြုချက်တိုလက် ခံပြီး အစည်းအ ဝေးပြီးလျှင်ပြီး ချင်းမိုးခြိုနယ်သို့ပြန်၍ မိုးခြိုနယ်မှပြည်သူလူထုများ ဝါဆန်ရယူရန်အတွက် မိုးခြိုနယ်မှပြည်သူလူထုတရပ်လုံးသည် မိမိမိုးခြိုနယ်ကိုကရင်နီပြည်နှင့် ပူးပေါင်းရန်ဆန္ဒပြီ ပါကတအိမ် ဆောင်လျှင် ငွေတစ်ကျပ်စီခံဆန္ဒဖြင့်ထည့်သွင်း ရန် ကြေငြာလိုက်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့တအိမ် ဆောင်လျှင်ဆန္ဒခံအ နေဖြင့် ငွေတစ်ကျပ်ကျော်ကောက်ခံ ရာတွင် မိုးခြိုနယ်မှပြည်သူတို့သည် ခေါင်း ဆောင်ကြီးသိုင်းဘဟန်ထံခြင်း ချက်မတွင် ရာနှုန်းပြည့်ထည့်သွင်းကြ ပါသည်။

၁၉၄၅ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ(၁)ရက် နေ့တွင်ကရင်နီအမျိုးသားခေါင်း ဆောင်များချမှတ် သောဆုံဝင်ရေးယန္တရားကို လွှဲလာအကြပြုရန်မဟာမိတ် ဖြစ်သွအစိုးရတို့က ဂီးလ်ဘတ်ဝရာစူး နှင့်အတူ မေဂျာဂရေဟန်ကိုကရင်နီပြည် သို့ စေလွှတ်ခဲ့သည်။

အင်္ဂလိပ်တို့သည်တဖက်တွင်ဘီးခြားလွှတ်လပ် သောကရင်နီပြည်ကိုအသိအမှတ် ပြုသကဲ့သို့၊ တဖက်တွင် နောင်တကြီမ်ဗမာပြည်ကိုလွှတ်လပ် ရေး ပေးလျှင် ကရင်နီ ပြည်ကို တောင်ဘန်း ဒေသနှင့်ပူး ပေါင်းရန်မဲဆွယ်ကြ ပါသည်။ ထို့ကြောင့်မစွတာ စတီဗင်ဆင်ကိုကရင်နီ ခေါင်း ဆောင်များနှင့်သွား ရောက် ဆွေးဆုံ ဆွေး နွေးရန် စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ဤမိုးပြည့်ဖွဲ့ စေဝံဆွာ များကလည်း ပထမအကြိမ်ပင်လုံခေါ်ကြီး ပ ပြုလုပ် သောအစည်းအ ဝေးတွင်ကရင်နီအမျိုးသား ခေါင်း ဆောင်များအား ဖိတ် ကြား ပါ သော်လည်းကရင့်နီအမျိုးသား ခေါင်း ဆောင်များသည်ကရင်နီပြည် သည် သီးခြားလွှတ်လပ် သောနိုင်ငံတနိုင်ငံဖြစ်သည့်အ လျောက်ဤမိုးပြည်မှ စေဝံဆွာ များ ဖိတ် ခေါ်သော်အစည်းအ ဝေးသို့လုံးဝတက် ရောက်ခြင်းမတွေ့ခဲ့ ပေ။

၁၉၄၆ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ(၂၇)ရက် နေ့တွင်ကရင်နီအမျိုး သား အစည်းအ ဝေးကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြ ပြန်အဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဦးဘိတူရီအား လွှဲ ကောက် တင် မြှောက်လိုက် ပါသည်။ ဤကဲ့သို့နိုင်ငံ ရေးအဖွဲ့အစည်းကို ဖွဲ့စည်းပြီးသည်နှင့်ဗမာပြည် မှ ဖဆပလ အဖွဲ့ ခေါင်း ဆောင်များဖြစ် သောသခင်နု၊ ဦး ဖေခင်နှင့်မန်း ဘခိုင်တို့သည် ၁၉၄၆ ခုနှစ်၊ မတ်လပထမအပါတ်တွင်ရွှိင် ကော်မြို့သို့ ရောက်ရှိလာ ပြီးကရင်နီပြည်ကို ဗမာပြည်နှင့်ပူး ပေါင်းရန်မဲဆွယ်တရား ဟော ခဲ့သည်။

ထို လော ပြော ပွဲထွင်ကဂုဏ်နိအမိုးသား ခေါင်း ဆောင် များတဦးတယောက်မှ မတက် ရောက်ခဲ့ ခြင်း။

၁၉၄၆ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၃၁) ရက် နေ့တွင် တောင်တန်း ဒေသနှင့်ပူး ပေါင်း ရေးအစည်းအ ဝေးတွင် ထွေထဲ့ သွေး နွေးရန် ဂျပန်မ စေ့ဆော်သွားများ ၊ ကချင်ခွေးဝါး မျာ်း၏ ဖိတ်ကြား ချက်အရကန်ဂုဝတီနယ်မှ စောဖျာစင်လဝီနှင့် စင်ဇီန်၊ လူထုကိုယ်စားလှယ် စင်သိန်းနှင့်ဦးဘ ဆောင်း၊ ကြယ်ဖိုးကြီးနယ် မှ စောဖျာစင်ဌေ၊ လူထုကိုယ်စားလှယ်ဦး အေမြ လေး၊ ဘော့လခဲနယ်မှ စော ဖျာစင်ဝင်ဒုး၊ လူထုကိုယ်စားလှယ်ဦး လိုးဇီ၊ မိုးဖြဲနယ်မှသိုင်းဘိဟန် တို့တက် ရောက်ခဲ့သည်။ ထိုအစည်းအ ဝေးတွင်ကဂုဏ်နိ ခေါင်း ဆောင်များနှင့်လူထုကိုယ် စားလှယ်တို့သည်ကဂုဏ်နိပြည်သည်သီး ခြားလွတ်လပ် သောနိုင်ငံတနိုင်ငံဖြစ်၍ တောင်တန်း ဒေသနှင့်မပူး ပေါင်းနိုင်ကြောင်း ပြောကြားပြီးပြန်လာခဲ့သည်။

၁၉၄၆ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်လ (၃) ရက် နေ့တွင်ဖွန်ဂုက်တ်ဂုဝ်ကိုကျင်းပပြု လုပ်၍ကဂုဏ်နိ/ပခေါင် ကော်ဆင်စီ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် (

) ကို ဖွဲ့စည်း၍ ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နေဖြင့်အမိုးသားအစည်း အဝိုးဥက္ကဋ္ဌဦးဘိတူဂိုအား ရွေး ကောက်တင် မြှောက်လိုက်ပါသည်။ ၄င်း ကောင်စီ ထွင် ကောင်စီဝင်လိုကြီးမှာ ၁၈တနယ်လွှင် စောဖျာလက် ထောက်တဦးနှင့်လူထု ကိုယ်စားလှယ် (၃) ဦး၊ ပေါင်း (၄) ဦးပါဝင် သော ကောင်စီဝင် (၁၆) ဦး ဖြင့် ဖွဲ့စည်းလိုက်ပါသည်။

အပိုင်း (၂)

အဆင့်ဆင့် သောဥက္ကဋ္ဌများ

အခန်း—၁။ ဥက္ကဋ္ဌဦးဘိတူဂိုလက်ထက် (၁၉၄၆—၄၈ ခုနှစ်)

ဥက္ကဋ္ဌဦးဘိတူဂိုသည် မြှောက် ကောလခဲနယ်၊ ဒေါင်္ဂိုးအိမ်ရာ နေတိုက်သူကြီး တူဂို၏သား ဖွေးဖြစ်သည်။ အမည်ရင်းမှာ ဘိုဂို့ဖြစ်သည်။ သေးပြီး ပုဆိုဖြင့်ကယ်နီး ဘာသာဖြင့် "ကိုဘိ" ပု သောကိုဂိုဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။ တို့ နောက်ကိုဘိမှကိုဂိုဟုအမည်

ထွင်သည်။ ငယ်စဉ်ကတည်းက ပင်နှစ်ခြင်းသဘာသဘာပြုဆရာကြီးများ၏အထောက်အကူ ကြောင့်အထက်တန်းပညာအဆင့်အထိ ပညာရေးကိုဆည်းပူးနိုင်ခဲ့သည်။ ပညာရည်ထူးချွန်သူဖြစ်သည့်အလျောက် စေတီဘုရားများသင်ယူရာ လောကဗုဒ္ဓချစ် ရေးသင်တန်းသို့တက် ရောက်ခွင့်ရ၍ ဒွေတီဆီရိထူး ချွန်ဆုကိုဆွတ်ခူးနိုင်ခဲ့သည်။

ဦးဘိတူရီထွင်သားမယား(၅)ဆက်ရှိသည်။ ၄င်းတို့မှာ-

၁။ ဒေါ်လဆင်အေ

၂။ ဖိုး ဆောင်အေ

၃။ နန်းမယ်ခုံအမတ်ကြီးစိုင်းနိုအေ(လဲကြား စေတီဘွားသမီး တော်)

၄။ ဌီကီ(ခေါ်)ဒဘိုးရဲနှင့်လူးလီယာအေ

၅။ ဒါးဖေ(ပုသိမ်သူ-သားသမီးမဲ့ရှိ)-ကွဲဖြစ်သည်။

ဥက္ကဋ္ဌဦးဘိတူရီလက်ထက်ထွင် အော်ကပါလုပ်ငန်းများကိုဦးဆောင်ခဲ့သည်-

(က) ၁၉၄၄ခုနှစ်၊ ဖေဖော်လ(၂၄)ရက် နေ့ထွင်အာဏာလွှဲပြောင်းနှင့်ဗမာမှုးသည်ကဂျင်နီပြည်ကို တောင်တန်းဒေသနှင့်ပူးပေါင်းရေး၊ ဗမာပြည်နှင့်ပူးပေါင်းရေးဆွေးနွေးတရားများကို လွှဲလာရန်ဥက္ကဋ္ဌဦးဘိတူရီဦးဆောင် သောကန္တရဝတီနယ်မှ စေဖျာစစ်လစ် နှင့်စစ်ဝီဇန်၊ လူထုကိုယ်စားလှယ်ဦးစိန်၊ ဦးဘသောင်း၊ စစ်သိန်း၊ ကိုငြိမ်း၊ ကြယ်ဖိုးကြီးနယ်မှ စေဖျာစစ်ဝေ၊ လူထုကိုယ်စားလှယ် ဦးအေမြ လေး၊ မောင်ဖိုး၊ ဘော့လဲနယ်မှလူထုကိုယ်စားလှယ် ကျီးဇီ၊ မိုးကြဲနယ်မှသိုင်းဘတန်၊ လူထုကိုယ်စားလှယ် စေဘီခငါး တို့သည်လျှိုင်ကော်မြို့မှထွက်ခွါ၍ ဖေဖော်လ(၂၆)ရက် နေ့ထွင် တော်ဝင်ဂုမြို့စေဝယ်နီဆင်ဒီဖိုးမင်းဦးဆောင် သောကရင်အစည်းအဝေး သို့တက် ရောက်လေ့လာခွင့်ရဂိုဏ်ခဲ့သည်။ ဖေဖော်လ(၂၇)ရက် နေ့ ထွင်ရန်ကုန်သို့ရောက်ရှိကြသည်။ ဖေဖော်လ(၃၀)ရက် နေ့ထွင်ဦးစီနီကကရင်နီခေါင်းဆောင်များကိုဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်မိတ်ဆက်ပေးသည်။ ဗမာခေါင်းဆောင်များကကရင်နီခေါင်းဆောင်များနှင့်အတူအမှတ်တရဓါတ်ပုံရိုက်ရန် မေလှာရဲဝင်ခံသဖြင့်ဥက္ကဋ္ဌဦးဘိတူရီမှအပ၊ ကျန်ကရင်နီခေါင်းဆောင်များသည်ဗမာပြည်

ခေါင်း ဆောင်များနှင့်အတူအမှတ်တရခါတ်ပုံရိုက်ကြသည်။ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဘီတူရီသည်ကဲ့သို့ဆွဲပြီး ခါတ်ပုံမရိုက်ခြင်းမှာ ဖဆပလ ခေါင်း ဆောင်များသည်အမှတ်တရခါတ်ပုံရိုက်ခြင်းမဟုတ်ဝဲ၊ ဤခါတ်ပုံအ ပေါ်အမြင်ထုတ်ရန်ဖြစ်သည်ဟုမြင်သဖြင့်ခါတ်ပုံအရိုက်မခံခြင်းသို ဖြစ်သည်။

ဥက္ကဋ္ဌဦးဘီတူရီ၊ စောဖျာစစ်ရွှေ့နှင့် စစ်သိန်းတို့သည် လည်း တောင်တန်းဒေသဆိုင်ရာမင်းကြီးမန္တတာစတီဗင်ဆင်အား အထွင်းခန့်ရုံးထွင်သွားရောက် ဆွေးနွေး လေ့လာသည်။ ဤထွင်ကရင်နီ ခေါင်း ဆောင်များသည်ရန်ကုန်မြို့သို့ ရောက်သွင် ရောက်ခြင်း ၊ အင်္ဂလိပ်ထီးသို့အလှည့်မသွားဝဲ၊ ဗမာခေါင်း ဆောင်များ ထံသွား ရောက်သဖြင့်မန္တတာစတီဗင်ဆင်သည်ဝန်တို့၏ "ဗမာသွေ့ခံပြီး ဖြစ်သဖြင့်ဘုံလိပ်အ နေဖြင့်ဆွဲခံပြုစုရန်မလိုတော့ ကြောင်း" စကားနာထိုးလိုက်ပါသည်။

(၈) ၁၉၄၆ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ(၁၁)ရက်(၁၂)ရက် နေ့ထွင်အမျိုး သားညီလာခံတရပ်ကျင်းပပြီး၊ သံဆွေးလွှတ်လပ်သောကရင်နီပြည် ထောင်စုကောင်စီကိုဖွဲ့စည်းဘုံဝန်ချပ်ပုံအ ခြေခံဥပဒေနှင့်တကွ ချ မှတ်ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့သည်၊ ၎င်းအစည်းအ ဝေးထွင်ဦးဓနိန်ကျော်ဝန်မှ ထုတ်ပယ်ပြီးဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဦးဘီ၊ ဒုဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်စောသိန်းကျော်ငြိမ်းကြသည်။

(၀) ၁၉၄၆ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ(၂၃)ရက် နေ့ထွင်ကရင်နီပြည်သည် ဗမာပြည်နှင့်ပူးပေါင်းရန်ဖဆပလ ခေါင်း ဆောင်တို့လိုချပ်အောင် ဆန်း ကိုယ်တိုင်ကျိုင် ကော်မြို့သို့ ရောက်လာပြီးမဲ့ဆွယ်တရား ဟော ခဲ့သည်။ ထို ဟော ပြော ပွဲထွင်တရင်နီအမျိုးသား ခေါင်း ဆောင်များ နှင့်အမျိုးသားတရပ်လုံးကမတက် ရောက်ခဲ့ပေ။ လူမှုရေးအရဘာ မျှနိုင်ငံ့ရေးမသိနားမလည် သော ကျောင်းသူ ကျောင်းသား များသာအစုံးရအလယ်တန်း ကျောင်းထွင် ဟော ပြော ပွဲကိုနား ထောင် ခဲ့ရသည်။

(ဆ) ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလနှစ်ဆန်းအတွင်းဝယ် ၁၉၄၆ ခုနှစ်၊ ဒွန်လာတွင်း လေးခွဲတစား သောအလံ တော်ပုံစံကို ဥက္ကဋ္ဌဦး ဘီတူရီဦး သောင်ကြီးသမ်ဖူဆရာတော ခေါင်ကြီးတို့ ခေါ်သော ပန်ပထီရွာသား "ကိုဖခု" "ကိုထမံး" စသူတို့ထိုင် ကော်ကြိုး သောလုံးထွင်း (ဆခု လေထဲဦးထွင်း) ဖွင့်ဖိတ်ထုတ်ပါသည်။

ထိုထရင်နှိုင်ငံ တော်အလံထုတ်ပယ်မထွင်နှစ် လေးနှစ် ကိုယ် စားပြု သောအလံ တော်အဖြစ် လေးခွဲပြုထုရန်ဖြစ် သော်လည်း ၊ ထိုအရှိန်၌ ဖိုးကြွေးနှစ်သည်တရင်နှိပြည်နှင့် ပေါင်း စည်း ရန် ကြိတ်သူ အားမသားအင်ဖိုးရတအတည်မပြု သေးဟု တောင်တန်း ဒေသဘိုင်ရာ မင်းဘြိုးမတ္တတာစတီဗင်ဆင်ဒေါအကြပြုချတ်ဘုရန်ထုံးနှစ်ဖြစ် သော်ကြာင့် ဖိုးကြွေး ဆန္ဒရင်တိန့်နှင့် သောဆခဲနှစ်ထုံးနှစ်ကိုသာထိုထိစားပြု သောတ်ရင်နှိုင်ငံ တော်အဆံ တော်ကို ချမှတ်ခြင်းပါသည်။ ဒေါ်ဘိုးကြွေး နှစ်သည်တရားဝင်ပူး ပေါင်း သောဘဒါဒွန်သာကြာင့် လေးထုံး တဆီ ဆင့်ရန်ဖြစ်သဖြင့်ဆရားဝင်မပူး ပေါင်းခဲ့၊ ကြာင့်ထုံး ထုံးအဆံတော် ကို ချမှတ်ကြာပါသည်။ (စာမျက်နှာ — ထွင် ဖော်ပြဆားပါသည်)

ဤကဲ့သို့ကြာင့်ထုံးထုံးအဆံ တော်ကို ချမှတ်သဖြင့် မိုးကြွေနှစ် ခေါင်း သောင်မျာအနှင့်ကိုယ်စားလွှယ် တော်များအစီအမံမချမီးမသာဖြစ် ခဲ့ရပါသည်။

(ဇ) ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၁၀) ရက် နေ့တွင်ဥက္ကဋ္ဌဦးဘီတူရီ နှင့် ဇော ဖုသဝစီ ဌာနကိုဦး သောင်ကြီး နောင်ကုန်ဆောင်ဦး သောင်နိုင်ရန်နှင့်နိုင်ငံ တော်ဝါဟာဝန်ဖိုဆမံး ဆောင်နိုင်ငံရေးအဖွဲ့တိုထရင်နိုယူငယ်အစည်းအရုံးတို့ဖြစ်စည်းရန် ဝီးယံအစီအရာ စူးဆီမံ၌ ဆွေး နွေးခဲ့ကြ ပြီးမှ ဖိုးကြွေးဖွဲ့နှိုးဆော်ရထရင်နိုအမျိုး သားယူငယ်အစည်းအရုံးဆိုဒေါ်ခုခုနှစ်၊ ဝန်နဝါရီလ (၁၂) ရက် နေ့ထွင်ဖွဲ့စည်းတည် ထောင်ခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါအစည်းအရုံး ခေါ်ရုံး ကို ရန်ကုန်ကော်ကြိုး ဗဒိဆာဝရိဝိဖွက်(ဆခု အော်မြတ်ကျောင်း ၊ စံသာ

လောင်းမှတ်နှင့်ချင်းဆိုင်) ဖွင့်ဟချက် ထောက်ခဲ့သည်။
ဘုရင်နိဒါန်းသားလူငယ်အစည်းအရုံးခွဲစည်းရုံးဖွင့်–

ဦးဆွေ	စောဘူး ဆရာခန်း
ဒု–ဦးဆွေ	ဆရာဝဏ်သာ
အတွင်း ရေးမှူး	လူးသာ
ဘဏ္ဍာတိန်း	စံလွှား
စာရင်းစစ်	အာဇာဝံတံ ကို့ကို လွှား ဟူ၍

တင် ခြွေတော်ထိုတ်ပါသည်။
၄င်းတဘုရင်နိဒါန်းသားလူငယ်အစည်းအရုံးရေးအဖွဲ့တော်အသားတံဆိပ်
များမှာ–

ဝတ်နုံ	ကာတီရောင်
ဦးထုပ်	အပြာရောင်
ဦးထုပ်တံဆိပ်	
ဆက်ဆေးဝိုင်းတံဆိပ်	အောက်ခံအဝါရင့်ရောင်
	ပုဆိုးတွန်တော်ရွက် ဖြစ်သည်။

၄င်းလူငယ်များကိုစစ်ဝည်းဘည်းပူးနိုင်ရန်အတွက်ဆရာ
တော်သာ (အင်္ဂလိပ် ရေတစ်ထွက်) နှင့်ဦးနှိ (အင်္ဂလိပ်ကြည်းတပ်
ထွက်) တို့အားထံဝန် ပေးအပ်၍လူငယ်
များကိုစစ်ဝည်းသင် ပေးပါသည်။
ဘုရင်နိဒါန်းသားလူငယ်အစည်းအရုံးတည် ထောင် ခွဲစည်း
ဆော ရဲ့ဖွင့်ဦးဘီတူဂီကလူငယ်များအားမှာကြား ချက်
(၃) ခွန်းကိုဖိနှိပ်ကြောင်းခဲ့သည်။ ၄င်းတို့မှာ–

၁။ သီးခြားလွတ်လပ် သောဘုရင်နိပြည်ကိုအမြဲတာတွယ်
ခံစောင့် ရှောက်ထိန်းသိမ်းရန်၊
၂။ သီးခြားလွတ်လပ် သောဘုရင်နိပြည်ကိုဘယိုးနိုင်ငံတော်
အောက်ဖို့မအစိုခံရန်၊

ဥ။ ကရင်နီနိုင်ငံ အောင်စေးတဘဝနိသည်ကရင်နီအမျိုးသား
ကိုင်းမေးထဘဝနိဖြစ်သည်။ စသည်ကိုဖြစ် ပေသည်။
ဆက်ဆက်ပြီး ခေါ ဖျာစစ် ရွှေသည်လူငယ်များအားနောင်
အ ခေတ်တရင်နီပြည်ကိုဦးဆီးမီးထဘဖွယ် ဒေါင့် ရွှေတိုနိုင်
ရေးအဖွဲ့ဖွဲ့နိုင်ငံ ရေးအသိဝည်ဘ၊ စစ် ရေးပညာနှင့်ခုစ် ချစ်
ရေးဝည်ဘများကိုဆည်းပူး လေ့ထဘရန်ကိုတိုက်တွန်းနှိုး အောင်ကိုတိ ပါ
သည်။

(စ) ဘဂ္ဂဒရခုနှစ်၊ ဒေဖော်ဖေဝါရီဆ(၁၂)ရက် ရန်ကုန်တွင်ရွှေမိး ပြည်၊
ပင်လုံပြုဋ္ဌာကြီးဝပြုထုစ် အောင်အစည်းအ ရေးဖွင့်ထရင်နီအမျိုးသား
ခေါင်း ဆောင်များ၊ တိုယ်စားလွှယ် အောင်များဆဦးတ ဝေဘာဂီ ရွှေ
စတက် ရောဝေ ပေး။ ပင်လုံစာချစ်ရွှင်မပါဝင် ကြောင်း ဝင်လုံ
စာချစ်ကိုကြည့်ပါ။ (ပူးတွဲထားသည်)

(ဆ) ဘဂ္ဂဒရခုနှစ်၊ ဖေဖြေဝါ(၁၄)ရက် ရန်ကုန်တွင်ဗိုးစီဝီလို ဆောင်ဒီရွှင်
(Rees William Commission) ခေါ်ဆို ခေါ် ခဲ့တဲ့
အရဝင်ဆွေးနွေးပွဲဦးအဖွဲ့ဝင်ဦးဆောင် ဆော အောဝေခဲ့နယ် ရွှေဖူတိုလိုမိုး
လွှယ် ဒေဝ ရွှေ ဝေး၊ ကြယ် ဖိုးကြီးနယ်ရွှေ ဒေဝ ဖျာစစ် ရွှေ၊ ယူဖူ
တိုယ်စားလွှယ်ဦး အေမြ ဝေး၊ မိုးကြိုနယ် ရွှေသိုင်းဘဆန်း၊ ယူဖူတိုယ်
စားလွှယ် ဒေဝ ဖေဖေ ဝေး၊ ဘန္ဓဝဝ်ဆီနယ် ရွှေစစ်ဝေဒီ၊ ယူဖူတိုယ်စား
လွှယ်ဦးစိန်နွှဲဒီးဆီအဆီဝဝုဝေး(ပြော ဝေးချိုရွှင် ဝေးအစိခံ
ဝဝူ)နွှဲယူဝေယ်တိုယ်စားလွှယ်ဦးအ အောင်းတိုတယ် ဒဝုဘဂ်ခဲ့ပါ
သည်။

တိုဦးစီဝီလို အောင်ဒီရွှင်အစည်းအ ဝေးဖွင့်ထရင်နီတိုယ်မိုး
လွှယ် များနွှဲယ်ရွှေတိုယ်စားလွှယ် များကဆန္ဒ(၁၀) ချက်ကိုဖောင်ပြခဲ့
ပါသည်။ (ပူးတွဲထားသည်)

ဂွင်းကိုယ်စားလွှယ်ရွှေဒေါ်ဆန္ဒ(၁၀) ချက်ကိုဗစောတိုကဆိုး ဝ
ဆက်ဝခံဖိုး ထရင်နီအမျိုးသား ခေါင်း အောင်များဆဦးဗီဇီ သိုး
ပြေားလွတ်ဆဝ် အောအဖီနီဝိုင်ငံ အောင်တိုနိုင်ပြီရွှေဘုတ်တိုင်ထိုးသည်။

ဝမာလူမျိုးကိုလည်းအဖုံးအကြည်မဋ္ဌီဟုအတိအလင်းပြောဆိုခဲ့ပါသည်။
(
) ဖွဲ့တတိမ်းကိုကြည့်
ပါး

(၈) ၁၉၄၇ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုကြီးသမ္မတမဟာပြည်နယ်ဥဒေသပြုလုပ်တော်
အဓိကို လွှဲးလောင်းခဲ့ကျင်းဖရာထောင်အဓိက နေရာ ပေါင်း ၂၁၅
နေရာတွင်သည်အနက်—

ဗမာလူမျိုးအထောက်	၂၁၀	နေရာ
ကရင်အထောက်	၂၄	နေရာ
ကပြားအထောက်	၄	နေရာ
ဖွဲ့မီး၊ ချင်း၊ ထချင်	၁၇	နေရာ ဖြစ်သည်။

ဤထောင်ကရင်နီသည်သီးခြားထောက်လစ် သောပြည်ကပြည်ဖြစ်၍
အဓိကို လွှဲး လောက်သည့် နေရာထောင်မဖါ ကြောင်း ဟော်ထောင်ပါသည်။

(ဈ) ၁၉၄၇ခုနှစ်၊ ဖွဲ့နီဃ(၉)ရက် ရန်ကုန်ဥဒေ ရောဆွဲခဲ့ရန်
အစည်းအ ဝေးကရဝီထောင်ကရင်နီတိုယ်စားလွှယ်ကဉီးက ဆောက်ပြမ
ကတိ ရောက်ခဲ့ပေး သို့ သောဒီကဲ့ဂုင်နီအဖြဲ့အသားအုပ်ဆုံးဖြစ်သည့်မဟ
ကရင်နီပြည်ကိုဗမာပြည်ထောင်းသို့သွတ်သွင်းရန်ဥဒေသဖတည်သွင်း
သည်။

(ည) ဤကဲ့သို့ပြုလုပ်ခြင်း ကြောင့် ၁၉၄၇ခုနှစ်၊ ဖွဲ့နီဃ(၂၀)ရက် ရန်
ကုန်ဥဒေးဘီတူဂီနှင့် စစ်သီနိုးကို့သည်ကြောကိုသွေးမားအုပ်ခဲ့
ဆဲသို့သွား ရဲ့ဝတ် ကျေအုံပြီး မေးမြန်းခဲ့စစ်ဆေးခဲ့ပါသည်။

(ဌ) ၁၉၄၇ခုနှစ်၊ ဖွဲ့နီဃ(၂၆)ရက် ရန်ကုန်ဥဒေးအများသနှစ်အရဥဒေ
ဉီးဘီတူဂီနှင့်စစ်သီနိုးကို့တိုယ်တိုင်ဖက်ခွတ် ရောက်ဆီးထား သောကနှိ
ထွဲတိုစောကြောင်းစောတဖီးထ ရောင်ကိုထုတ်ပြန် ကြောင်းထိုက်ပါသည်။
(ထုတ်ပြန် ကြောင်း ချက်ကို ပူးတွဲထားသည်)

(၄) ဥပဒေပြုလွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင်တရားဝင်တိုင်ပင်စဉ်းစား လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် ရောတက်ပါသော်လည်းအပြုပတ်စက် ဖုတ်ညှဲသော်ဖဆပလ ခေါင်းဆောင်ကိုသည်ဖမဆပြည်မှတရင် နိုပြည်သို့လာရှိဝဝိုင်းစဉ်ဌာ ဖွေစဉ်းသောတိ သောဖမဆပြည်သဉ်းစမတ္တရိုး တန်ဖိုတိ်မောင်စီနှင့်ရှင် စောဖုဉ်စတိ ရွှေထီ တောခုပ်တ လေးအဖြစ်အမှုထမ်း သော အမြဲ လေး ကိုနှစ်ဦးအဉ်းဦးဘီတူရီနှင့်စတိ သိန်း နေရာတွင်ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်အစဉ်းအ ဝေးတတ် ရောတိ ကြောင်း တူ ကြောင်တဆင်းထိမ်ဖယ်ညီလွှတ်ပြုဉ်းကျတရင်နိုပြည် အခွင့် ဖမဆပြည်နှင့်ပူး ပေါင်းရန်သ တောတူ ကြောင်းဥပဒေခဲ့ ထိမ်ဖယ်ညီဆဉ်သွင်းထိုတ်ပါသည်။ (
ကိုကြည့်ပါ)

(၃) ဘဂဝရုခုနှစ်း နိုဝင်ဘာလမှစ၍ဖဆပလအဖွဲ့သည်တရင်နိုပြည် ကို ဖမဆပြည်ဖတ် အောတ်သို့နိုင်ငံ ရေးအနုဘာဝ်းဖြင့် သွေးဆောင်လှည့်ဖြားရန်မလွယ်တူ ကြောင်းသိဋ္ဌိဖင်းကို၎င်း ဖမဆလွှမ်းပါဝင်သော စစ်ရဲတပ်၊ အမှုထမ်းအရာထမ်း၊ ကျောင်းဆရာ၊ ဆရာမများ ကိုတရင်နိုပြည်ဖွင်းသို့သွင်းရှိတဖတ်မှာမူအမြဲသဘဝသစ္စာဖောက် များကိုတဲ့ကိုးလတ် ဆောင် ပေးပြိုးသီးခြားလွှတ်လပ် သော တရင်နိုပြည်ဝ ပျောတ်ရန်စတင်အ တောင်အထည် ဖော်ပါသည်။

ဤတဲ့သို့ပြုလုပ်ခြင်းသည်မတရား သောပြုလုပ်ခြင်းသဘဖြစ်သည်ကိုတရင်နိုပြည်သူလူထုနှင့်တကွတရင်နိုအမြဲသဘဝခေါင်းဆောင်များကဦးနုတ်ကန့်ကွက်စောပို့လိုတ်သည်။ ထို့နည်းတူပင် ကျောင်းသူကျောင်းသားထုတဖလည်းဆန့်ပြဲခဲ့ပါသည်။

(၅) ဘဂဝဝုခုနှစ်၊ ဇွန်လထွင်နိုင်ငံ ရေး အုပ်ချုပ် ရေးသင်တန်းတတ် ရောတ်ရန် အောတ်ပါရဲ့ အော်များကိုရင်ကွန်ကြိုသို့ စေလွှတ်ခဲ့သည်။

၁။ တောင် အောလခဲ့မှ	စောဇလိထူး
၂။ မြောတ် အောလခဲ့မှ	စံ ကွေး

၃။ ကြယ်ဝိုးကြိုး နှစ်ခု လယ်ထွား
၄။ တန္တရဝတ်ခါ ခု စုဘား လို
၅။ ဝိုးပြုနှစ်ခု ဖွဲ့ နီ

(ဆ) ၁၉၄၀ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ(၉)ရက် နေ့တွင် ဖဆပလဦး ဆောင် သော နှစ်ခါကျော် ကျော် ရေးသမားထိုသည်တရုတ်နိုဘယ်သား ဘဝဦးဒဂုံ နေ သော်မြလွန်ခဲ့သော ဂျူလိုင်လ ၂၆ရက် မတက်မီနှိပ်(၄)နာရီအချိန်တွင်လတ်နက်ကိုင်အကြီး ဖမ်းနည်း ဖြင့်စဆင်ဝင် ရောက်ကြောင်း ကျော်ခဲ့သည်။ ဦးဩဂုဏ်ဦးဘိုတို့ရိုးနေဦးမိ တို့လတ်နက်ဖြစ်ကြောင်း ဦးဩဂုဏ်ဦးဘိုတို့ရိုလည်း မိမိ တို့ဆောင် သောဘဝကိုဆောင် သေနတ်ဖြင့်ပြန်လည်ပစ်ခတ်ရာ နယ်ခဲ့ ကြောင်း ရေးတတ်မှန်စွာ ဆောက် သော်ကြီး ဆောက်ဒဏ်ရာရှိကာ ဦးဩဂုဏ်ဦးဘိုတို့ရိုနှင့်အ ပေါင်း ပါတို့သည်သီသီဟ ဆေးကုသ ခြင်း မေဘီဒိုးဆေးတိုတိုတွင်ထိမ်း ထွေဝင်ခဲ့ရပါသည်။ ဦးဩဂုဏ် ဦးဘိုတို့ရိုတိမ်း ထွေဝင် နေသည့်အချိန်တွင်ပန်ပတ်ရှာသား ဖြစ် သော ဗိုလ်ထင်နှင့်အ ပေါင်း ပါ(၉)ဦးတို့ဦးဩဂုဏ်ဦးဘိုတို့ရိုထံသို့ယူဆိတွယ် စောင့်ရှောက်ခဲ့သည်။

(ဇ) ၁၉၄၀ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ(၁၅)ရက် နေ့တွင် ဆောင်ဦးဖြို့ ရောက် ရှိ သော ဂျနှတ်ဆို့နှိုင်ငံ ရေး၊ ဘုဝိ ချုပ် ရေးသင်တန်းတက်ရောက် သည်းပူးမည့်ရဲ ကော်များသည် ခေါင်း ဆောင်ဦးများပြန်မှာသဖြင့် မေဘီဒိုးသို့ပြန်သည် ရောက်ရှိသာသည်။

(ဈ) ၁၉၄၀ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ(၁၇)ရက် နေ့သည် နေဗိုင်းအချိန်တွင် မေဘီဒိုး၊ လိုဒိုးလို့ရှာ၌အစည်းအ ဝေး ဆရပ်ဖျင်းဝန်ကြီးအစည်း အဝေးတွင်တရုတ်နိုပြည်တစ်မ ကော်ဗိုဒို့စည်းတည် ထောင်ပြီးရဲကော် (၇) ဆောက်ဖြစ် ဆော—

၁။ ရဲ ကောင် ထောပလို
၂။ ရဲ ကောင် တောင်ဒီ
၃။ ရဲ ကောင် စံ ဒွေး
၄။ ရဲ ကောင် ကယ်ထူး
၅။ ရဲ ကောင် စတား လို
၆။ ရဲ ကောင် လယ်ထူး
၇။ ရဲ ကောင် နိုး နီ ကို့ အားကရင် နိ တစ်မ ကောက်ညီးစီး ဖွတ်ကဲ ရန် ထ ဝန် ပေး အပ် ကြ ပါ သည်။

(ဒ) ၁၉၄၀ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ (၁၀) ရက် နေ့ ထွင် မော် ဦး မြို့ ခံ တစ်ရာ ထား သော စစ်ရဲ တပ် ကို လက် နက် သိမ်း ပြီး၊ ၎င်း စစ်ရဲ တပ် ဖွင့် ဒွန် လား ဟူ ရဲ ကောင် ကို့ သည် တရင် နိ တစ်မ ကော် နှင့် ပူး ပေါင်း လို့ ဟ် ကြ သည်။

(ခ) နယ် ခဲ့ ကြီး ကော် ရေး သ မ း ကို့ ၏ အရင် နိ ပြည် ကို ဝင် ရောက် ထူး ကော် စော်ကား ၌ ကို လျှိုင် ကော် မြို့ ဦ စ ဝ် အုန်း ညာ (စ ဝ် သိန်း အစ် ကို) က အ ဝေး ရောက် ရှိ သော် အရင် နိ အ မှီ သား များ အား အ ကြော ငင်း ကြား ရန် အ ဖွက် ၎င်း ၊ မော် ကော်ဇား ဒဂုံ ဦ အာ ဘကို့ ကို တောင် ကြီး မြို့ သို့ စေ လွှတ် လို့ ဟ် သည်။ ထို အ ခ နှိ် ကျိုင်း ကို့ နယ် ထွင် သာ သ နာ အ ပျ ရော်ဝင် သော် ခွ စ် ခြင်း ခ ရု စ် ဃ ာ နိ အ သင်း အုပ် ဆ ရာ သီ ဂြ ာ ရ ဆ ရ ဉ် တော် ချ စ် လှေ အား ကျိုင် မွှန့် ရှိ သော် အ ရင် နိ အ မှီ သား အ များ ခုံး ရှိ သော် အ ဖွတ် (၁၃) စ စ် ရဲ တ ဝ် သို့ အ ကြော ငင်း ပြား ရန် တ ဝ ် ပေး အ ပ် ပါ သည်။ ၎င်း စ စ် ရဲ တ ဝ် ကို ဦး ဆော ငင် သော တ ဝ် မှူး များ မှာ—

၁။ ဗို လ် ကြီး ဖွ ဝ ် း	တ ယ ာ် း
၂။ ဗို လ် ဝ ် း	တ ယ ာ် း
၃။ ဗို လ် သ ာ် း ဇ ေ	တ ရ င်
၄။ ဗို လ် လ မြို့ ငင်	တ ယ ာ် း
၅။ ဒု—ဗို လ် ဌ ား ဖဲ	တ ယ ား

၆။ ခု—ဗိုလ်သောင်းတန် ဟရင်
ဂု။ ခု—ဗိုလ်တီးခို ဂ္ဂသော

ကို့ဖြစ်ပြီး၊ ကြိုးမဲ့ ကြေးနန်းအဆက်အသွယ်ကို ဗိုလ်ဇယ်နဂိုဏ်းအား ဆောဝန်ယူခိုင်းသည်။

(ခ) ဒေဂဝခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လကုန်ဗိုင်းဖွင့်နယ်ခဲ့ဝမဘူး ကျော်ရေးသူမား တို့သည်အဓိကသားသမီးနှစ်ဦးအတူဥဩဇဋ္ဌဥဉီးဘီတူဂီ ကို ဆုစာကြေးရန်ကြွယ် ဖိုးကြီးနယ် ဧောဖျာစင် ဌေးဆိုးသား ရေဝတ်ရွှံ့တရင် နီပြည်ဖွင်းကြီမိုးချမ်း ရေးအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ ရေးအရာ သွေး နွေး ရုန်ဥဩဇဋ္ဌဥဉီးဘီတူဂီနှင့် ကွေလို ကြောင်း၊ ဥဉီးဘီတူဂီကို ခဲ့တ ပေါက်မစွန်း စေရတုံးထုံးတတိ ပေးပြီး ဥဩဇဋ္ဌဥဉီးဘီတူဂီကိုပြန်မှာ ခဲ့သည်။

ဧောဖျာစင် ဌေလည်းနဲ့ယ် ခဲ့ကို့နှင့်အဓိကသားသမီးတို့ဖေါက် ကို့ဇေါ်ဂျည်ဂွက်ကိုမမြင်ပဲ၊ ဖောင်းကို့ဇေါ်ဂါတိဝန်ခံသည့်အတိုင်းထုံကြည် သဖြင့်ဥဩဇဋ္ဌဥဉီးဘီတူဂီထံပြန်မှာစဖါတစောင်ရေးလွှဲ မော်ပိုး ထို ၊ ဧောဝယ်နှင့်ဂါဂေ ကို့ထိုသွားပို့ ခဲ့သည်။

ဥဩဇဋ္ဌဥဉီးဘီတူဂီလည်း ဧောဖျာစင် ဌေစာတိုလက်ခံရပြီ သောအခါဇတယ် ပင်ငြိမ်းချမ်း ရေးကိုလားသည်ထု အောက် မေ့သဖြင့် မော်ပိုးထိုနှင့်အတူ ဧောဖျာစင် ဌေ နေဖဌေဆိုကြွယ်ပြန်သွားလေသည်။

ဥဩဇဋ္ဌဥဉီးဘီတူဂီသည် ဖဌေဆိုကြွယ်ပြန် ရောက် သောအခါနယ် ခဲ့ကဝ်စုတို့သည်ယင်းတို့ရေးဟဆိုအတိုင်းငြိမ်းချမ်း ရေးအဖွဲ့တ် မသွေးနွေး ဝဲဥဉီးဘီတူဂီကိုကြိုးစုဝ်ပြီးလျှိုင် အော်ကြွေး ချဝ် ဆောင်ဆဲသို့သွင်းလေသည်။ ဥဩဇဋ္ဌဥဉီးဘီတူဂီအဲ ချဝ် ဆောင်ဆဲ နေစဉ် ဆောင်ဝင်ဆဲ ဗို့ဂုန်ဝိလိုဆဥဉီးတည်းသားအနှင့်ဂုဌ် သော်လည်းစကား ပြောနှင့် မရဌ်ခဲ့ပါ။ ထိုအခါနှစ်ဖွင့်ဉီးဘီနှင့်ပါလျှာ သော ဒေးဝါခိုး သားမော်ပိုးလိုထိုလည်းယင်းတို့ကသဲ့ဆိုဝစ်လိုက်သည်။

အဘဘအရှင်ထောင်ဆဲရဲဝက်ဗိုလ်ကြောင်းကြားသိရှိရှင်းလင်း
သဘားဖြစ်သူနှင်းမယ်ခုံမှအမတ်ကြီးစိုင်းနိုင်ခွင့်ဥဩဒွန်းဘီတူရီ ခေါ်
ဗုဒ္ဓဝင်ထောင်းဖျော်(ထီးလှည့်နိုင်ငံသား) တို့သည်အခါတိုသွဲ့ဘားကြည့်
ရှုနှိုးစဉ် နေစဉ်ဖင်းတို့တအမတ်ကြီးစိုင်းနိုင်ခွင့်ထောင်း ဖျော် ကို
သတ်ပစ်ရန်လိုက်ပြုနှိပ်သည်။ ထိုနည်းတူပင်ဥဩဒွန်းဘီတူရီတိမ်း ရှောင် နေစဉ်
ဥဩဒွန်းဘီတူရီအဘားဖူညီထိုင်းပင်းသော ဘို ကောသဲ ရွာသူကြီး အုပ်ရယ်
တို့ဖမ်းသတ်ပစ်ထိုက်သည်။

တဆက်တည်းမှာပင်ကျိုင် ကောဖြိုဘုရင်၊ တဖဘားရွာ လူကြီး
များ ၊ ကျေးဃက် ကောရွာမှုင်ဘို သောသဘသနုဆရာများနှင့်
သူကြီးများတိုဘမိန်းဆီးရှဲကျိုင် ကောဖြိုဘုရင်အကျင့်း ထောင်သုံးလုံးဆဲတို့ မ
ထိုင်မအိပ်တတ်သည်အတိ နေ့ ရောဂျပါမတ်တစ်ဝရုဝရဲ ကောအ ခြေတို့
ပြုတ်သိဝ်လိုက်သည်။

(ပ) ၁၉၄၀ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ(၇)ရက် နေ့ည(၁၁)နာရီအချိန်
မှာင်နယ်ခဲကျေး ကျော် ရေးသမားများနှင့်အဖွဲ့သားသစ္စာ ခံဖြိတ်တို့
သုည်ဥဩဒွန်းဘီတူရီတို့အကျင့်း ထောင်မှတုတ်ရှဲ ဝုံနိုအိတ်ကြီး တဆုံး ဆဲ
ထို့ဖည်သွင်းတဲ့ဘဲ—ဒဂိုင်ဘာ မောင်ငြိမ်းအား ချုတ်ပယ်တ်(၃)
တန်ကားထုစီးဖြင့်ကြွနှင့်ကျိုင် ကောဖြိုတပါတ်တရွာတိုတ်ခဲ့ စေပြီး ၊
၁၉၄၀ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ(၀)ရက် နေ့သန်း ခေါင် ကျော်အချိန်
မှာင်ကျိုင် ကောဖြိုအဃတိတ်ထားပေါ် ရှိရုံစေသည်။ ထိုအခါနယ်ခဲသ
ဗားကျိုသည် နောက်မှကြွေးကို ဖြေရှင်းဝုံနိုအိတ်ဆဲဒွန် ထောဥဩဒွန်းဘီတူရီ
ကိုသွဲ့ရုံသတ်နတ်ဖြင့်အချက် ပေါင်းများစွာထိုးပြီးဥဩဒွန် ဘီတူရီ
ကိုသိဝ်းရောင်းဆဲသို့ရုတ်စက်စွာပစ်ချသတ်ဖြတ်ထိုက်ပါသည်။

(ခ) ဥဩဒွန်းဘီတူရီဖျက်ဆုံးပြီးသည့် နောက်ကျိုင် ကောဖြိုဒွန်ရုံဒီရုံဘ
အရှိထိုသတ်ရန်ဝိုနှင်းခိုဝ်သို့ဝုံ ယောသည်။ အထို့ပါရုံဒီရုံဘများမှာ

၁။ စကော်ဇော(ဆော်)လွှဲဦး
၂။ ဂျက်သင်(ဆော်)ဓာတ်ဆား
၃။ ဦးချစ်စိန်
၄။ နီထဇင်
၅။ ဝီလို့
၆။ ကောဇိန္ဒင်း
၇။ ရော့ဂိုး – ဟိုဖြစ်သည်။

အခေါ်း – ၂။ ဥဩဒ္ဓစင် ဂွေ့ဆတ်ဓာတ်။
ဘဂ္ဂဝဝပြည့်နှစ်၊ စက်တင်ဘာလ(၀)ရက် နေ့မှ –
ဘဂ္ဂဝ၆၃နှစ်၊ ဧပြီလ ၁၀ရက် နေ့အထိ –

ဥဩဒ္ဓစင် ဂွေ့သည်ကြာမှ ဂိုးကြိုးနှစ်ခေါ်၊ စေဒီဘွားဖြစ်သည်။ ငယ်စဉ်ဘဝမှ အထက်တန်း ကျောင်းအထိ ပညာသည်းပူးသင်ယူခဲ့ပြီး၊ ဒုတိယဘဘွာစစ်မဖြစ်မီ၊ အုပ်ချုပ်ရေးဗဟိုဝန်ထမ်း( )တွင်ဝင် ရောက်လုပ်ခဲ့ ဂိုလ်ဒဆင့်ရာထူး အောင်သူဖြစ်သည်။ ဥဩဒ္ဓစင် ဂွေ့သည်လူငယ်လူရွယ်ဖြစ်စဉ် ထား မောင်းတဲ့ပြင်အတိုးအမှုတ်ဝါသနာပါ သောသူဖြစ်သည်။

ဥဩဒ္ဓဦးဘီတူဂီအသင်းခံပြီးသည်နှင့် စောဖျာစင် ဂွေ့သည်နှစ်ခဲ့သမျှ များနှင့်အဖွဲ့သင်းသစ်မှာ ဖဲဂိတ်ကို့ကဒီဇီအား ပေးထားခဲ့ သောဇာတိအကိုင်းဇာတိ မတည် သော ကြောင့်ခုခံ အော်ဖွဲ့နိုင် ရေးဝဲသို့ ခြေစုံပစ်ဝင် ရောက်လိုက်ပါသည်။ စောဖျာစင် ဂွေ့ဆတ်ဓာတ်ဖွင့် –

(ဓာ) ဘဂ္ဂဝဝခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ(၂၄)ရက် နေ့ဖွင့်ဓာတ်ရင်ဒီဘဏ်အဖွဲ့ သားအများနှုံးပါဝင် သောကျိုင့် မွေ့မှစစ်ဂိုဇာ(၁၃)သည် ဂိုလ်ကြိုးဖွဝင်းဦး သောင်ပြိုးတို့ပူနှံး+ သောင်ကြိုးသို့ပြန်ရောက် ဖဘဏ်ခ သောင်ကြိုးမြို့ဖွင့်ဒွီ သောဇာရင်ဒီအဖွဲ့သား ဇာဝင်သား အဖွဲ့ဝင်ပူး ပေါင်းလျှဓာရုက်ဆည်းဆီဖဏ်ရာခိုတို့ နေ့ည(၁၁)နာရီ အရီနီးနှင့်ဖွဲ့ဒွီင် သောင်မြို့ဇာမြို့လုံး ကိုပြန်လည်သိမ်းဝိုက်နိုင်ခဲ့သည်။

(ခ) ၁၉၄၀ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ(၂၁)ရက် နေ့တွင် ဖဲကျိုင်ဘက်မှ အစက်ကြီး ပေါလုဦး ဆောင် ဟောအဖွဲ့သားလက်နက်တိုင် အခွဲသည် ကျိုင် ထောင်ကြောဘို့ရက် ရောက်လာသည်။

(ဂ) ၁၉၄၀ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ(၂၆)ရက် နေ့ညနေ(၃)နာရီ အခါနီးတွင် မော်ဒိုးမှဆုတ်လာ သော ရန်သူတင်ခွဲတစ်ခွဲကို ဗိုလ်ကြီး ဦး ဆောင် ဟောတင်စုတစုတယင်းတို့အဘဲးစခန်း သီး ၌ လက်နက်သိမ်းယူတိုက်သည်။

(ဃ) ၁၉၄၀ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ(၂၇)ရက် နေ့တွင် မော်ဒိုးစစ်ကြောင်းမှ ရဲ အော့(ဂ) အော့ဦး ဆောင် ဟောတရင်နီတပ်မ အောင်ဒွင်ကြွယ် ဖိုးကြီးနယ်တဝိုက်တွင်လှုပ်ရှား နေသည်ဟုသော် စော မော်ဂယ်တို့၏ခေါ်တစ်ရပ်သည် ဥဩဇ ဌာနခွဲတစ်ခုတွင် ရှေ့နှင့်တစ်ဖွဲတွင် ကော်ကြွေသို့ပြန်လည် ရောက်ရှိလာသည်။

ဤတဲ့သို့ နိုင်ငံတော်ကို ပြန်လည်သိမ်း ပိုက်နိုင်ရန်ခြင်း အကြောင်းရင်းမှာ အောက်ပါခုစ် ကြောင်း လေး ကြောင်းနှင့် တရင်နီပြည်ရှိ အခွဲသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုတို့ ကြောင့် အောင်မြင်မှုရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ် ပေသည်-

ပုထမစစ် ကြောင်း - ဖျိုင် မွေမှတွင် ကော်သို့စစ် ကြောင်း
ဒုတိယစစ် ကြောင်း - မော်ဒိုးမှတွင် ကော်သို့စစ် ကြောင်း
တတိယစစ် ကြောင်း - ဖဲကျိုင်မှတွင် ကော်သို့စစ် ကြောင်း
စတုတ္ထစစ် ကြောင်း - ကြွယ်ဖိုးကြီးနယ်မှတွင် ကော်သို့စစ်ကြောင်း

(ငါ) ၁၉၄၀ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ(၃)ရက် နေ့တွင်အစည်းအဝေးပြုယူပြီးပြီး ဆုံးဖြတ်ရေး နှင့်အတိုက်ပြုနိုင်သည့် နည်းလမ်းများ ဖြစ်ကြသည်။

၁။ တရင်နီစုပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး နိုင်ငံတော်ဥဩဇဌာနကို စစ်ရေးအာဏာယူရေး ဆောင်ရွက်၊

၂။ အတွင်းရေးမှူးချုပ်အနေဖြင့် ဆောဝေဆိုး(ဆော်)ကို အာဏာယူရေး ဆောင်ရွက်၊

၃။ ဥယျာဉ်စပ်ခြေးတိုက်လ် လေးအတွင်း လေးမှူးတို့ကို စောဘ(ခ)
ကောဒိအားလည်း ကောင်း၊
၄။ တာတွယ် လေးဆာဝန်ခံတို့ စောခဲ့ရေအားလည်း ကောင်း၊
၅။ တစ်တိုင်းစီး၊ ရန်စစ်ဦးစီး ချစ်အဲ နေဖြင့်ဒို့လိမ့်မှာ ချစ်တွယ်ဝင်း
အားလည်း ကောင်း၊
၆။ တစ်ထီတွဘာစု ဆောင်းဖြန့်ကြွေး လေးအတွက်ဆရာဘနီအားလည်း
ကောင်း၊
၇။ စစ်ဆင် လေးမှူးဘ နေဖြင့်ဒို့လိုက်ကြွေး ဆောပလို့အားလည်းကောင်း
၈။ နယ်အသီးသီးမှ စောဖျာမှားအဖြစ်—

ကြယ်ခွန်းကြွေးနယ်တွင် စောဖျာဦးဂုတ်
ဇနီရဝတီနယ်တွင် စောဖျာစံဝင်စိန်
ဟောလခဲနယ်တွင်ဝီလဆင်ဘိုတ္ဒဂို
ဗိုးပြဲနယ်တွင်အဓိကကြွေး ပေါလို့ တို့အားလည်း ကောင်းအသီးသီး
ဘာဝန် ပေးအပ်လိုက်ပါသည်။

အစည်းအဝေးခွင့်ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ချက်အရတစ်ဂိုတိုး ခဲ့ရန်
အတွက်နယ်ခွင် ဆောဖျာမှားအားစုံစီးသားစု ဆောင်းရန်တာ
ဝန် ပေးအပ်သဖြင့်ဘဂျင်ဝုန်ခွန်၊ ဦးဝင်းလဆန်းတွင်တစ် ဆင်
အား (၂၀၀၀) ခွန်စီ လောင်စု ဆောင်းရတွင်ခဲ့သည်။
(စ) ဘဂျင်ဝုန်ခွန်၊ ဦးသိဘလ(ဂ) ရတိ နေ့တွင်ဖဆပလအဖွဲ့ခွင့်ဝိုလ်
ရန် ဆောင်ခွင့် စောကြာတိုးတိုးဆရင်နီ ခေါင်း ဆောင်များနှင့်
လွှား နွေးရန် စေလွှတ်သဖြင့် ကောင်းကြီးမှတဆင့်ကျိုင် ကော်ကြွေသို့
ရောက်ဝိုလာသည်။ သို့ နောက်လွှတ်နိုင်ငံးတွင် ချင်းတစ်ဆတစ်တို့
ကိုကျိုင် ကော်ကြွေသို့ဝိုလာသည်။ ဘစကနဦးတွင်ကြွေမ်း ချမ်းလေးအတွက်
အတူတတွ နေရန် ပြောဆဖြင့်၄င်း ခွန်ခြံခိုဝတိုဘလ(၂၄)(၂၁)
ရတိ နေ့တွင် ချင်းတစ်ခွင့်ကရင်နီတစ်မျိုး ကော်တို့သည် ခရစ်ဓမ္မတ်
ဝိုလ် ထော်တို့အတူထတွကျင်းပခဲ့ ပေသည်။ သို့ သော် ခရစ်ဓမ္မတ်ဝိုလ် ကြွေး
သည်ခွင့် ချင်းတစ်သည်ကျိုင်ခံနိုး ဖောက်သို့စစ်တိုးလာကြွေနိုသည်။

တရင်နီမတ်မ အောင်ဃည်းပြန်လည် ခုခံတိုက်ခိုက်ခဲ့ ချင်းတစ်ပွာ
တုတ်ခွဲတံခွဲလုံး ဝေ ကြေဒီးကိုရာရပြီးပြန်လည်သွတ်ခြံသွား ရသည်။

(ဆ) တိုဒသခြေနှိပ်ပြင်တရင်နီတစ်မ တောင်တိုင်ကိုဘုဝစီစဉ်ဖြန့်ဖြူးထုတ်လုပ်
ပေးရသည်ဆရာဘနှိ နေ့ ဝေ ပွာသည်အိမ်ခြေ (၂) လုံးဆာ
ရှိသည့် နောင်ပုခဲ့ ဒေါ်ဃင်တိုပွာဖြစ်ပြီး ၊ ၄င်းဆီအိမ်တို့ ၁၉၄၈
ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၂၇) ရက် နေ့ပျောင် လယာဦးဖြင့်ပုံး (၁၅)
လုံးကြိတာစက် ဆေးနှိဖြင့်ဆာဝစီခြင်းကိုခံခဲ့ရသည်းဆရာဘနှိ
ဇော်ခွဲဘးတိုးဒဆီရာဘနည်းငယ်သာရှိသည်ဖြစ်ဆဝဘခြား တစ်ခု
တရာထီခွဲတ်မှုမပြုခဲ့ ရေး

(ဇ) ၁၉၄၈ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၂၉) ရက် နေ့ပျောင်း လော်ပွာ ခု
ဆောင်းသည်ရန်သူဆဝစ်ပျောက်သည်အင်အား အပြည့်အဝခုံနှင့်ပျိုင်
ဆော်ပြီတို့ဝင် ရေ့တိတိုက်ခိုက်ကွာ ကျော်ဆာပြန်သည်။ ဖင်းတို့
သည်မှန်တိုင်းဟပ်ကွာဘဝည် လေးဆားသည်။

(ဈ) ၁၉၄၉ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၁၂) ရက် နေ့ပျောင် မေပြီ ၌ရှိ
ဆော်ဇရင်တစ်ရင်း (၃) ဦးထိပြီးကွန်း အေးဦး ဆေင် သည့်
ဆစ်ခွဲတခွဲသည်တ လော ဆောင်ကြီးမှတ်ဆင့်ပျိုင်ဆော်ပြီတို့ရောက်
ရှိဆာပြီး ဇရင်နီဆစ်မ ဆော်ခွဲ့ဝင်ပုံး ပေါင်းသည်။

(ည) ၁၉၄၉ခုနှစ်၊ မေလ ဆော်ဝါရီလ (၂၇) ရက် နေ့ပျောင်ဆင်းစီန
ဒွှဦးထိပွာရစီခိုမင်(ခ) ဆော်ဝတိုဦး ဆောင် ဆောဇစ်ခွဲ့
ဦးထိပွာ နောင်နှိုင်းဦး ဆောင် ဆော်ဇခွင်ဇစ်တိုသည်ပျိုင်ကော်
ပြီတို့ပြန် ရေ့တိရှိဆာသည်။ ထိုဆာ ဆောဆဖွင်း ဦးထိပွာဆတိစ်
သိနှိး ဦး ဆောင် ဆောဇရင်ဆစ်ရင်း (၃)သည် ဆောင်ကြီး
ဒွှပျိုင် ကော်သို့ ရေ့တိရှိဆာသည်။

(ဋ) ၁၉၄၉ခုနှစ်၊ နွေရာသီဦးတွင် ဗဆောဇ်တိုတ ခွင်ဇစ်တရင်
တုတ်ထိုးခွဲ့ပုံးခဲ့ပြီး ကောင်ကြီးဘို့ ခိုဇတ်ခဲ့သည်။ ထို့ နောဇ်နောင်
ဦးဦး ဆောင် ဆောဇခွင်ဆခဲ့တ ခွင်ပြည်ပြည်ပြန်ဇတ်ရန်ဥဆွ
ဇစီ ခွဲ့ဇဆရာဘနှိဇ် ၄၄ ၃၀၀၈၈၈/ ရေးသည်။

(၄) ၁၉၄၉ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ (၃၁) ရက် နေ့ဖွင့်ရန်သူသည် ခေတ်မီလက်နက်များနှင့်ကုန်း ကြောင်း လေ ကြောင်းဖြင့်တိုးစစ်ဆင်လာပြန်ရာအရှုံးရင်နှီးနှစ်ဘက်စစ်သည် ဗေဒီဆီး ဖက်သို့ဆုတ်ခွာရသည်။ ထိုတာလဲအဖွင့်းဆရင်နှီးအရှုံးရရှိုးကို မေဒီဆီးဖွင့်ထားဖို့ မှစစ် ရေးတီးနှင့်ပတ်သက်၍ တပ်မတော်ဒုဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေ ဝင်းထွန်းသည်။

(၃) ထိုအချိန်ဖွင့်ထရင်နှီးရသည်ကရင်နီစုပဝိုင်း ကောင်စီအနေဖြင့်ရပိတည်ပြီးစုပဝိုင်း ခေါ်ခဲ့နှိုးခြင်း( ) နှိုင်ငံ ဆောင်ခြင်းဖြစ်တာဝန်ကို စောဗျာစစ်ဌေးဝင်းဆက်ဆက်တာဝန် ယူခဲ့နှင့်အသီးသီးမှ ခေါင်း ဆောင်များအဖြစ်-

ဗန်ရုံတီဦး စောဗျာစစ်ဖိုး
ဖြူဖိုးဖြိုးဦး စောဗျာဦး ရယ်
ဒေါ်လခ်ဦး ဗိုလ်သာထူး
ဦးပြဲဦး ပေါ်ဖု တို့ခဲ့တာဝန် လေးဆစ်ပြီးဖြစ်သည်။ တပ်ကို မူး ခ်ာဘီသူး လေတစ်နှင့်ပူးတွဲ၍ဝင်းဘရီဂိတ်အမည် ဖြင့်ရသည်း ကောင်း၊ တခါတရံနံ ပါတ်(၁) ကောင်ဒွန်ဘရီဂိတ်(No.1 Toungoo Brigade.) ဟူ၍ပြန်ခဲ့ရသည်။ တပ်ကို ဦးဆီးဖွင့်ခဲ့ရန်-

၁။ တပ်မတော်မှူး (Brig Hla Win) ဖွဲ့ဝင်း
၂။ တပ်မတော် လေးရာမှူး
(Brigade Major) Living Stone.
၃။ တပ်မတော်တပ်ဆောက်
(Quarter Master General) တာဝန် လို

၄။ တပ်ရင်းမှူးများအဖြစ်-
တပ်ရင်း (၁) ဗိုလ်မှူးလတန်
တပ်ရင်း (၂) ဗိုလ်မှူးသူးရယ်

အပိုဒ်ရင်း (၃) ဗိုလ်မှူး လွှဲခဲ့ရောင်း
ကိုအေားအာဝန် ပေးအပ်ကိုတိယသည်။ ကိုအဆို်နှိုက်ငွေဆွဲ ဒွေစပ်ရွှေကို
ဗိုလ်ပန်းတလုပ်ကြွရန်အစီအစဉ်ရှိသဖြင့် ဗိုလ်မှူးတေားလှိုအား ဗိုလ်
ပန်းကိုလိုတိုလံကိုတ်ခိုတ်ရန်အာဝန် ပေးအပ်သည်။

(ပ) ၁၉၃၂ခုနှစ်၊ ဧပြီလတွင်ငွေဆွဲ ဒွေစပ် ရွှေသည်သန်ကော်တိ
ဖြူဌာ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးလိန်းမီး(Lin Yi) နှင့်အပြန်အလှန်ကူညီရန်သော်
တူစာ ချုပ်ချုပ်ခိုရဲသည်။ ၎င်းခုနှစ်မတ်လအတွင်း ဗိုလ်မှူး ချုပ်
ချုပ်ဝန်ကြီးဆောင် သော(K.M.T) အစိုးသည်ထရင်နိုပြည် သို့ဝင်
ရောက်လာသည်။ ကိုအဆို်နှိုက်ငွေ ဗိုလ်မှူး လောပတ်ကြီး သောင်းသော
အစိုးသည်ရွှမ်းပြည်နယ်စပ်၌သည်း သောင်း၊ မဟိုင်္ဂဝင်၌သည်း
သောင်းစခန်းချရဲသည်။ (KMT.) ဖဆပလ(AFPFL) ကြီး ဆောင် သောအဆို်ခံသည်မဟုတ်ခဲ့နှိုက်ငွေစစ်သင်္ဘောနှိုးလိ ရောတဲ့
ဒွေဝဲလွှစ်သဖြင့်ဥဩဒွေစပ် ရွှေသွေးနှိုက်ပြားမှတ်အရဗိုလ်မှူး လောပတ်ကို
သည်ဆိုလွှင်မြစ်အနောတဲ့ဖတ်သို့ ရွှေ ပြောင်းရသည်။

(ဓ) ကိုအဆို်နှိုက်ငွေတရင်နှိအနိုးရသည် မော်ဆို်းဗိုလ်ပြီးငွေးမှ ခဲမများ ကို
ကိုးဒဃးသို့ ရောင်းရန်နယ်ခွင် စောဲ့ပျား၊ ဒေါင်း ဆောင်
များအားအာဝန် ပေးလွှဲရှုသို့ သောအခိုး ဒွေများနှင့် စောဲ့ပျာ
စစ်ဗိန်အားတရင်း(၂) ဗိုလ်မှူးကျော်ရဲဇင်ဦး ဆောင် သော
တပ်၊ ရောဲ့ပျာဦးရဲမိအားတရင်း(၃) ဗိုလ်ဇီမှူး လွှဲ ခဲ့ခ
ရောင်းဦး ဆောင် သောတပ်၊ ဗိုလ်ပြောဝူးအားတရင်း(၁)
ဗိုလ်မှူးလဆန်ဦး ဆောင် သောဖဲ့များအတွက်လိုအပ်သည်များ ကို
စီစဉ် ဆောင်ရွက် ပေး စေရေး။ သို့ သော် စောဲ့ပျာစစ်ဗိန် ဒွ
အဲ့ပခခြား ဒေါင်း ဆောဲ့ဉ် များသည်ဖဲ့ပ်ဇေါ်ကိုအပ်ချုပ်များကို မ
စီခဲ့ဉ် ပေးပဲ့ကိုယ် ရေးကိုယ်တာအတွက်သာအသုံးပြုရဲသည့် အပြင် ၊
စံပျဉ်များ ဝင် ရောက်လာ၍ထရင်နှိအဖို်းသာ များနှင့်တပ်
အတွက်အတူအညီမ ပေးပဲ့အ ကော်ဖြင့်ပြုလုပ်လိုသဖြင့် ဗိုလ်
မှူးလဆန်နှင့်တပ်ရဲ့အခြို်သည်ရန်အွဲ့ခံအညှိုခံကိုတိုးပါသည်။ ထိုကဲ့သို့
အ ဆောအတွင်း ဗိုလ်ကြီးအာဇာနလဆီ ခံရသည်။

(ဓ) ၁၉၁၂ ခုနှစ်၊ စက်တော်ဘာလထွင်ဥက္ကဋ္ဌဝင် ဌေးသည် ဗိုလ်မှူးကျား ဂယီဦး ဆောင် သောဇာတ်ကို ကော်သူး လေတပ်မှဟာ (၂) ရိယာ ဖြစ်သော ရေယွဲ၊ ဥားစီးကိုယ်စစ်ဆုံဖို့ဇော်။ ဆို့ နောက် ဗိုလ်မှူး ဖေမောင် ဂယီဦး ဆောင် သောဇာတ်ကိုဆက်ပြီး ဗိုလ်မှူးကျား ဂယီဆက်ကို ဇာတ်ပြည်သို့ပြန်လည် ခေါ် ဆောင်သည်။

(ဆ) ၁၉၁၃ ခုနှစ်၊ ဝန်ဒဂရီလထွင် ဗိုလ်မှူး စော မော်ဂယီဦး ဆောင် သောဇာတ်မှ ဗိုလ်စုဂယီဦး ဆောင်သည့်ဇာတ်စုဇာတ်သည် ဆန်းဇာမင်နယ် ဇာတ်မှန်း သို့၊ ဇာတ်ပြီးဆွဲဆက်နောက် ချုပ်ခဲ့သည်။ ကျန် သောဇာတ်များကို ဗိုလ်ပြီးဆယ်မြှုဂယီဇာဦး ဆောင်ပြီးဇာတ်ပြည်သို့ပြန်ဆက်ထိသည်။ ထိုဇာတ်အ ဆောအထွင်း ဗိုလ်မှူး စော မော်ဂယီသည်ဖြစ်ဆင်းတုန်း ဌေဇာ စောင်းဆက်သို့ ဌေ ပြောင်းဆသည်။

(ဒ) ၁၉၁၃ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတုန်ဗိုင်းထွင် စော မှာဦးဂယီနှင့် ဗိုလ်မှူးကျားဂယီ ဦး ဆောင် သောအဖွဲ့သည် ရန်သူဆီလတ်နှင့် ချုပ်ခဲ့သည်။

(ဓ) ဤအ ဆောအထွင်းဗိုလ်မှူး ချစ်ဖွဲ့ဝင်းသည် မိဖြစ်ဆင် ဆောင် ရေးအာဆာ ခဲ့ ကြောင့်အနားယူစဉ်ဇာတ်ရန်ဘဝိမ ကော်ကိုဇာတ်ဖဆာ မှုးအရေ ဖြင့် ဗိုလ်မှူး ချုပ် စော မော ဆေး (ခ) ဇာစယ်ဒို့ ဇာဝါ ရေဆင်ဦးဆီ ထွက်ခဲ့သည်။ ဇာတ်မဖဆာ ရေးရာ (Brigade Major) ကို ဗိုလ်မှူးအား ကော (ခ) ဖုတ်ဆင်ဝရာစု (ဥက္ကဋ္ဌဝင် ဌေးသို့ ဝါတိ ဖ) ကိုဇာဝင်ခန့် ပေးအပ်သည်။

(ခ) ၁၉၁၄ ခုနှစ်ထွင် ဗိုလ်မှူး မော ဆေး (ခ) ဇာစယ်ဒို့သည် ကော်သူးလေ သို့ပြန်သွားသဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌဝင် ဌေဇာ ဗိုလ်မှူး ဆော ပုတို့အား ဗဟို ဌာန ဆုပ်သို့ပြန် ခေါ်ခဲ့ဇာတ်ကို ဦး ဦးဖွဲ့ပါဝဲ ဧရသည်။ ဗိုလ်ခုနစ်ဖွဲ့ ဝင်ခဲ့ ခန့်ထိ ခန့်ကိုယ်စားပြု သောဇာရဲ့ ဗိုလ်ဝင်ဝင် အော်အဆိုကို ချမှတ်လိုက်သည် ။

(စာမူတိုက်ခွာ— ထွင် ဖော်ပြဇားထိသည်)

ဗိုလ်ဝင် အော်ဆေးအဓမ္မည်ကို "ဇာရဲ့ ဗိုလ်ပြည် ဆောင်စု"

အင်္ဂလိပ်ဘာသာအားဖြင့် (United Karenni States)

အတိုကောက်အားဖြင့် (UKS.)
တရင်နီအစိုးရကို (THE GOVERNMENT OF UNITED KARENNI STATE.)
တပ်တိုက်ရင်နီလွတ်လပ်ရေးတပ်မတော် (UNITED KARENNI STATE INDEPENDENT ARMY) (U.K.S.I.A) ခေါ်ဆို
၍တပ်တိုင်းစီးဖွဲ့ပဲတဲ့ရန်ဝိုလ်ဘူး ချုပ်ရုံးခွဲမင်း (ခ) ထောဝလိုအိုး
လည်းကောင်း၊ စစ်သင်ရေးဘူးနှင့်စစ်သင်တန်းဘူးကို ဝိုလ်ဘူး
ထူးတဲ့ပေါ် (ခ) ဝိုလ်ဘူး လွှဲနိုအားလည်းကောင်း တဝန်ပေးအပ်
ပြီး အောက်ပါအတိုင်း (၃) ခုကို ခွဲစည်းခဲ့သည်—

(၁) ဝိုလ်ဘူး စောမေဒိုရယ်ဦးဆောင် သောအမှတ် ၁ တော်လဲ

(၂) ဝိုလ်ဘူးရန်အောင်ဦးဆောင် သိအမှတ် ၂ တော်လဲ

(၃) ဝိုလ်ဘူးဆယ်မြုရယ်ဦးဆောင် သောအမှတ် ၃ တော်လဲ

၁၉၅၄ ခုနှစ်၊ မေလတွင်ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ကောင်းဆိုချက်
အရ၊ ဥက္ကဋ္ဌစစ်ဌေသည် ဝိုလ်ဘူးဆယ်မြုရယ်အား ဗိုလ်ဘူး ဌာနတွင်
အလယ်တန်းကျောင်းဖွင့်လှစ်စေခြင်း ကျောင်းအုပ်ချုပ်ရေးနှင့်ပြည်
တိုးတက်ချုပ်ရုံးတဲ့ရန်တဝန်ပေးအပ်သဖြင့် တော်လဲ—၃ တိုဝိုလ်
မောဝိုးထိုးအား တဝန်ထမ်းရွက်ပါသည်။

(ပ) ဥက္ကဋ္ဌစစ်ဌေသည်အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားကို ချမှတ်ရန် အစီအစဉ်
ဖွဲ့ပါသော်လည်း ၁၉၅၅ ခုနှစ်၊ ဇေဖော်ဝါရီလ (၁) ရက်နေ့တွင်
ပွဲတော်ဖျားရောဝါဖြင့် မော်ဒိုးအနီး သာယိုးတောင်ကျွယ်ယွန်
အုပ်စု ရောက်လေသည်။ ဥက္ကဋ္ဌစစ်ဌေ ရောဂါလေဘေးကို ၁၉၅၆
ခုနှစ်၊ ဇေဖော်ဝါရီလ (၂) ရက် နေ့တွင်ကွဲးဒီးရွာသို့ ဆောင်ယူ
လာပြီး (၇) ရက်တိတိထားကာကွဲးဒီးသချိုင်းတွင်နှံးတွင်အမီနှံ့ တော်
ပြန်၍ ပုဂံဘုရားဝတ်ကိုဘုတို့ရွာသချိုင်းတွင်နှံး ၁၉၅၆ ခုနှစ်
ဇေဖော်ဝါရီလ (၉) ရက် နေ့တွင်သင်္ဂြိုလ်လိုက်ပါသည်။

အခေါ်း – ၃။ ဥဩဒွဿကသ်ဿရဉ်း ဂ္ဂေ။

ဘဂ္ဂဝ်ဖခုနှစ်၊ ဗေဇော်ဝါဂိုလမှ မေလအတိ။

ဥဩဒွစဒ် ဂ္ဂေတ္ထဟ်သ္ဂနှာ်ပြီးသည် နေ့ဂ်ာ်ဂ္ဂင်းဆးကြီ ဇနီးတဟ်သရဉ်း ဂ္ဂေအဂး ဘဂ္ဂဝ်ဖခုနှစ်၊ မတ်လတ္ထင်တင် ဂ်မြ္ဂဂ်ာ်ဖါ သေဂ်လည်းဂ္ဂင်းဂ်ေသဂးသဗီးတီစွကြောဂ် ခွဂ်ဝနှာ်ပြီး မေလတ္ထင် ဟောင်ဒုမ္ဘဆဒ် ဟောင်ကြီးဖြိုသို့ပြုန်သွဂးပါသည်။

အခေါ်း – ၄။ ဥဩဒွ ထော့ဝပတို(ခ) ရစ်ခိုမင်။

ဘဂ္ဂဝ်ဖခုနှစ်၊ မေလမှ ဘဂ္ဂဝ်ရခုနှစ်၊ စုဂ်ဟဂ်ဘဂ်ဝလအတိ။

ဥဩဒွကုဂ်သရဉ်း ဂ္ဂေတ္ထဂ်သွဂးပြီးသည် နေ့ဂ်ာ်ခု– ဥဩဒွ ထော့ဝပတို့ သည် ဥဩဒွတဘဝန်ကိုပူးခဲ့တဘဝန်ဟုထဂးပါသ်ည်။ ခု–ဥဩဒွ ထော့ပတို့သည်တရင်နှိပြည် တသိုး ခီးဂ္ဂာ နေ၊ အ်ဘသာသနာဘရာသိဒ္ဓတရာဆရာ ဟော်ဂ်ိုခုန်ေသဂးဖြစ်သ်ည်။ တဩ္ဂသို့လ်အတိပညာသင် ခဲ့သည်။ ဤပန်စဒ်ပညာကိုလည်းတဂ် ရောဂ်ခဲ့သည်။ ဥဩဒွ တဂ်သရဉ်း ဂ္ဂေတ္ထဂ်သွဂးပြီးသည် နေ့ဂ်ာ်ခု–ဥဩဒွတဘဝန်ဘဂ်း ဆောင် နေစဉ်–

(က) နိုင်ငံ ရော်း၊ အုဝ်ချဝ် ရေးသင်တန်းကို(၃) ကြိမ်တိုင်တိုင် ဖွင့်ပွစ်ခဲ့သည်။

၁။ ဘဂ္ဂဝ်ဖခုနှစ်၊ မေလတွင်သူတို့ဂ္ဂေဒဋ္ဌကြိမ်၊

၂။ ဘဂ္ဂဝ်ဖခုနှစ်၊ ဇန်ဝါရီလတ္ထင် ရေ ကော်ဂိုဂ္ဂေဒဋ္ဌကြိမ်၊

၃။ ဘဂ္ဂဝ်ရခုနှစ်၊ မတ်လတ္ထင် ဗွေ လေးခိုဂ္ဂေဒဋ္ဌကြိမ်တို့ဖြစ်သည်။

(ခ) ဘဂ္ဂဝ်ရခုနှစ်၊ မေလ(၂) ရက် ရန်ကုတ္ထင်တရင်နိအမျိုးသမီးအစည်း အရုံးကိုတရင်နိအမျိုးသဂးတိုးတက် ရေးပါတီသို့တိုးမြှင့်ခဲ့စည်း လုံတ်ပါသည်။ အဆိုပါတရင်နိအမျိုးသဂးတိုးတက် ရေးပါတီ ခေါင်း ဆောင် များမှာ–

၁။ ပါတီဥဩဒွ	ဂ္ဂေ ဟော် ထော့ဝပတို့
၂။ ပါတီအတ္ထင်း ရေးမှူး	ဂ္ဂေ ဟော်ဆမ်ပြုရယ်
၃။ ပါတီဝတို့ ဟော်ဗီတီဝင်	ဂ္ဂေ သော်စ ဟောမူး ဒေး
၄။ ပါတီဝတို့ ဟော်ဗီတီဝင်	ဂ္ဂေ သော်စ ဟော ဝေဆိုး
၅။ ပါတီဝတို့ ဟော်ဗီတီဝင်	ဂ္ဂေ သော်မိုးအိ
၆။ ပါတီဝတို့ ဟော်ဗီတီဝင်	ဂ္ဂေ သော် ကျော်ဦနိုင်

၇။ ပါတီဝင်တို့ကောင်စီတိုဝင် ရဲ့ကောင်တာအမည်နှိုး
၀။ ပါတီဝင်တို့ကောင်စီတိုဝင် ရဲ့ကောင်နှိုးပြင့်
၉။ အရပ်ဝင်တို့ကောင်စီတိုဝင် ရဲ့ကောင်ခန့်း တို့ဖြစ်သည်။

(၀) ၁၉၁၇ ခုနှစ်၊ ဇွန်လိုင်လ(၂၆)ရက် နေ့တွင်ပထမအကြိမ်တရုင်နှိ
အမျိုးသားထွန်ဝရက်တို့ဟု ခုလိုပါဂို့ခရိုင်၊ အမှတ်(၃) မြို့နယ်
ရွာ်း ဒီးရွာထွင်ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထိုအစည်းအ ဝေးတွင်နိုင်ငံတော်
ဝန်းဖွဲ့စည်းခုပ်ချပ်ပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်နည်းဥပဒေများကို ချမှတ်
နိုင်ရှဲ့ စည်းခုပ်ချပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအရ-
နိုင်ငံတော်အမည်ကို "တရုင်နိုပြည် ထောင်စု"
အင်္ဂလိပ်အသံသဒ္ဒဖြင့် (United Karenni State) (U.K.S.)
နိုင်ငံတော်အလံကို ကြယ် လေးလုံးအလံ တော်တို့အတ်လတ်အတည်ပြုခဲ့
သည်။

အစိုးရကို- တရုင်နိုပြည် ထောင်စုအစိုးရ
အင်္ဂလိပ်အသံသဒ္ဒဖြင့် (THE GOVERNMENT OF KARENNI)
တပ်ကို - တရုင်နိုပြည် ထောင်စုလွတ်လပ် ရေးတပ်မတော်
( )
(U.K.S.I.A.)
ခုပ်ချပ်ရေးကို ခရိုင်အလိုက် ခွဲစည်းရှဲ့ လေ လေဆယ်ယ ခုလိုပါဂို့
ခရိုင်ကို အမှတ်(၁) ခရိုင်အဖြစ်သတ်မှတ်ရှဲ့ မြို့နယ်(၃) မြို့နယ်ကို
တိကျခုခုပ်ချပ် ရေး ချမှတ်နိုင်ခဲ့သည်။
ပထမအကြိမ်တရုင်နိုအမျိုးသားထွန်ဝရက်တွင် ရွေး ကောက်တင်မြှောက်
လိုက် သောနိုင်ငံတော် ခေါင်းဆောင်များမှာ-

၁။ ဦးအိန္ဒ ရဲ့ကောင်ထောပလို
၂။ ဒေါ်-ဦးအိန္ဒ ရဲ့ကောင်မီးအီ(ခုပ်ချပ်ရေး)
၃။ ဒေါ်-ဦးအိန္ဒ ရဲ့ကောင်ခေါ်မေဂ်ရယ်
(ထောက်ရေး)

၄။ အလွေ လွေအတွင်း လေးမှုန်း ချပ် ဒဲ့ ကောင်စ ကောမူး ဒေး
၅။ ဇွဲဘက် အတွင်း လေးမှုန်း ဒဲ့ ကောင်ဆယ်မြှုပ်ယ်
(သဘင်းနှင့်ဝါဒဖြန့်ဒို့ လေး)
၆။ ဘတ္တာထီန်း ဒဲ့ ကောင်ဖိုးမြင့်
၇။ လတ် ထော်တ်အုပ် ချပ် လေး ဒဲ့ ကောင် ကျောင်နိုင်
တဘဝနိုခံ
၀။ လတ် ထောတ်စစ် လေးတိဝန်ခံ ဒဲ့ ကောင်ခဖိုး
၉။ အမှတ်(၁)မြို့နယ်ဥက္ကဋ္ဌ ဒဲ့ ကောင်ထဘအယ်ဖိုး
၁၀။ အမှတ်(၂)မြို့နယ်ဥက္ကဋ္ဌ ဒဲ့ ကောင်ထိုးနို
၁၁။ အမှတ်(၃)မြို့နယ်ဥက္ကဋ္ဌ ဒဲ့ ကောင် ဝေဆိုး
စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။

(က) ထိုကွန်ဝဂုတ်တွင်းက နေ့အထိဆတ်လတ်အတည်ပြု သောဘဂဝင်နှိုင်ငံ တောင်သီချင်းနှင့်စစ် ခိုသီချင်းကိုအတည်ပြုနိုင်ခဲ့သည်။ ၄င်းနိုင်ငံ တောင်သီချင်း တေးသံကိုအဲ့ လွေအတွင်း လေးမှုန်း ချပ်စ ကောမူး ဒေး (ခ) ဘီဘမူး ထပြုစုလ်စ ၀သားကိုမူ၊ ဒဲ့ ကောင်ဆယ်မြှုပ်ယ် တ လေးသားသည်။ စစ်ခိုသီချင်းအမှတ်စဉ်(ခ) ကိုဘုကိုအသင်း အုပ်ဆရာ၊ ဆရာပွယ်ဘုံးဝ်ဘ တေးသံကိုစီစဉ်ပြုစုလ်စ ၀သား ကိုမူ ဒဲ့ ကောင်ဆယ်မြှုပ်ယ်က လေးသားပြုစုသည်။

(ဂ) ဥဩဘွဲ့ ထောပထိုလက်ထက်တွင်နိုင်ငံ လေးအာဏာသည်မြို့တွင်းအတိ တွင်းဦးလ် ရဒို့ သောဘခွန် ကောတ် ဒွေများကိုတပ်အတွက်သိအသုံး မပြုပဲ၊ ကျောင်းများကိုကူညီ ထောတ်ပို့ခြင်း၊ ကျေးလတ်ကောဂျာ များကို သေးလိမ်ပစ္စည်းကူညီခြင်းများပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ၄င်း ရေတပ် ဒို့ သော နေ့ဂုတိုင်းတွင် ကျောင်းသားလွင်ယ် များနှင့် ပျော်ဝင်စွာကစားခြင်း ကြောင့်တိ ကွေ့ဆတ်ခံ သောသူတိုင်း ၄င်းကို ခင်မင် လေးစားပါသည်။

ဥဩဘွဲ့ ထောပထို၏ ဦးသောင်မှုဖြင့်တရင်နှိသည်နိုင်ငံ လေး၊ အုပ်ချုပ် လေးနှင့်စစ် လေးဘဂုပ်ထိုးတတ်လာသဖြင့်နယ်ခဲ့

၃။ ဥဿဒ ၅ စင်၊ ၎ေ့ဆေးတိုက်၊ လေးအတွင်း၊ လေးမျက်တိုက်တို့ စောဘ(ခ)
ကောင်ကအားလည်း၊ ကောင်း၊
၄။ ဓာတ်ငယ် လေးဆောဝန်ခံတို့ စောခဲ့ရေအားလည်း ကောင်း၊
၅။ ဓာတ်တိုင်ဦးစီးရုံးစစ်ဦးစီး ချုပ်အဲ့ နေဖြင့်ဗိုလ်မှူး ချုပ်ဖွဝင်း
အားလည်း ကောင်း၊
၆။ ဓာတ်ဗိုလ်ဖွဘစု ဆောင်းဖြန့်ကြွေး လေးအတွက်ဆရာဘနိအားလည်း
ကောင်း၊
၇။ စစ်ဆင် လေးမှူးဘ နေဖြင့်ဗိုလ်ကြီး ဆောပလိုအားလည်းကောင်း
၈။ နယ်အသီးသီးမှ စောဖျာမှားအဖြစ်—

ကြယ်ခွန်းကြီးနယ်ဖွင် စောဖျာဦးဂုတ်
ဓနုရဝတီနယ်ဖွင် စောဖျာစံ့ဝင်စိန်
ဧရာဝတီနယ်ဖွင် ဗိုလ်ဆင်ဘိုကို

မိုးကြိုနယ်ဖွင်အုပ်ကြီး ပေါလုံ တို့အားလည်း ကောင်းအသီးသီး
ဘဝန် ပေးအပ်လိုက်ပါသည်။

အစည်းအဝေးခွင့်ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ချက်အရဓာတ်တိုက်တို့း ခဲ့ရန်
အတွက်နယ်ဖွင် ဆောဖျာမှားအားစုံစီးအား ဆောင်းရုံးဘာ
ဝန် ပေးအပ်သဖြင့်ဘဂုဝဒုန္ဒစ်၊ ဦးဝဏ်ဘလဆန်းဖွင်ဓာတ် အင်
အား (၂၀၀၀) ဒုန္ဒစ် လောင်စု ဆောင်းရုံခဲ့သည်။

(စ) ဘဂုဝဒုန္ဒစ်၊ ဦးသိဘလ(ဂ) ရုတ် နေ့ဖွင်ဖဆပလအဖွဲ့ဖွဲ့ဝင်
ရုံ ဆောင်ဖွင့် စောကြာတိုးတိုးဆရင်နီ ခေါင်း ဆောင်များဖွင့်
လွှား နွေးရုံ စေတွတ်သဖြင့် ဆောင်ကြီးဖွဆဆင့်ကျိုင် ကော်ကြွေ့
ရုံဝက်ဦးလာသည်။ သို့ နောက်လတွနိုဝိုင်းဖွင် ချင်းတဝ်ဓာတဝ်တို့
ကိုကျိုင် ကော်ကြွေ့ဦးလာသည်။ ဘစကနဦးဖွင့်ကြွေ့မ်း ချမ်းလေးအတွက်
အတူတဖွ နေရုံ ပြောသဖြင့်ဂင်းခုန္ဒစ်ခဲ့ဝဘိဘလ(၂၄)(၂၁)
ရုတ် နေ့ဖွင် ချင်းဓာဝ်ဖွင့်ဓာရုံနိုဓာဝ်မှ ကော်တိုသည် ခရစ်ဓမတ်
ပွဲ ထော်တိုအတူထဖွကျင်းပခဲ့ ပေသည်။ သို့ သော် ခရစ်ဓမတ်ပွဲ ကြွေး
သည်ဖွင့် ချင်းဓာဝ်သည်ကျိုင်ခုန်း ဓတောက်သို့စစ်တိုးလာကြွန်သည်။

အခေါ်း – ၅။ ဥဩဒ္ဓမိးဘို(ခ) သောသိုး

၁၉၁၇ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ(၂)ရက် နေ့မှ ၁၉၁၉ ခုနှစ်၊
ဥဩဒ္ဓ စော မော် ရော်အည်ခံပြီးသည့် နောက် ၁၉၁၀ ခုနှစ်၊ မတ်လ
အတွင်းအစည်းအဝေးတရပ်တွင်း ပယ်ဖျက်ပစ်ခဲ့ရသော် ယင်း မိန့်ကြားချက်ကို
ပယ်ဖျက်သည်။ ဥဩဒ္ဓမိးဘိသည်သည် သော်ရွာသားဖြစ်၍ယခင်အနောက်ဘက်ရပ်ကွက်
ကြီးအဖြစ်တော်ဝင်နှစ်ထပ်အိမ်ကြီးတွင် နေထိုင်ခဲ့သည်။ ဥဩဒ္ဓမိးဘိသည်ယခင် ဥဩဒ္ဓ
ဘောပလိုလ်တိတက်တ ချမ္ပတိထား သောလွတ်ငန်းများအတိုင်း စီစဉ် သောင်ရွက်
နေစဉ် ၁၉၁၅ ခုနှစ်၊ ( ) ရက်တွင် ရန်သူ့စစ်ဘက်မှ
ကြောင့်သာ ကိုရွာတွင်ကျဆုံးသွားသည်။

အခေါ်း – ၆။ ဥဩဒ္ဓ ကျော်နိုင်(ခ) နှိုး ကျော်

၁၉၁၅ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၈ ရက်နေ့မှ ၁၉၁၆ ခုနှစ်၊
၁၉၁၅ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလအတွင်းတွင်ဒုတိယအကြိမ်မြောက်ဝန်ထမ်းတရပ်ကိုကြောင်း
ပယ်ဖျက်ပစ်ခဲ့ရသော် ကျော်နိုင်(ခ) နှိုး ကျော်အား ဥဩဒ္ဓတောင် မြောက်ဘိုကိုသည်။
၁၉၁၆ ခုနှစ်၊ နွေရာသီဦးပိုင်းတွင် ဥဩဒ္ဓ ကျော်နိုင်သည် ရွာသို့အပြန်တွင် ရန်သူ
ဘက်၌အမှတ်မီး သောင့်ငီးဒေါ်တူ မောင်ရဲ စာရိုက်သည်ဖင်းဆီ ဦးလေးကို ဖမ်း
ချုပ်ရန်သွေးဆောင်ခဲ့ကြောင်းသိသည်။

အခေါ်း – ၇။ အခေတ်အခဲကာလ

၁၉၁၆ ခုနှစ်မှ ၁၉၁၄ ခုနှစ်အထိ။

ကိုတာလဘ တောအတွင်းမှ နိုင်ငံတော် ခေါင်းဆောင်များသည် အသို့
ကျဆုံးသွားသည်ဆိုသည်မှာ ဖမ်းဆီးခြင်းအဆိုမှုတား ၊ မကျန်းမမာဖြစ် သော
ကြောင့်အနားယူသွား သည်အတွက်ကိုကာလတွင်တရင်နှီအတိုးရအတွက်အခေတ်အခဲ
တရပ်ဖန်ဆင်းပေးခဲ့ရသည်။ ဤ သော်ကွဲအခေတ်အခဲတာလ အတွင်း
ရဲ အော် အောင်သန်း လေး၊ ရဲ အော် ခန်း၊ ရဲ အော် စောင်မော်ရွာ ကိုတ ၊
ရဲ အော်အနည်းငယ်ဖြင့်ဖွဲ့ နေ့လိုမှ်ခိုခဲ့ကြီင်(အမှတ်– ၂ ခရိုင်) ကိုအ ခြေခံပြီး
ဝိုင်းနှမ် မြေခံလူထုနှင့်ပူး ပေါင်းကာ ခုခံ တော်လှန် ရေးကိုထိန်းသိမ်း ဆောင်
ရွက်ဖော်ခဲ့သည်။

ဘုရားကလေးဝင်ပေါက်နှစ်၊ စကီတဘာလအတွင်း နေ့ဝင်း စစ်အစိုးရက မြန်မာပြည်ဒီမိုကရေစီအခြေအရေးမှာနှင့်တရုတ်နိုင်ငံအစိုးရကို ထွေးခဲ့ သွေး နွေး ရန်တမ်းလွှမ်းသဖြင့်ရဲ ဘော် ဇော မော်ဂုယ်သည်တရုတ်နိုင်ငံသားတိုးတက် ရေးပါတီ၊ ပါတီအတွင်း ရေးမှူးအဖွဲ့ပါတီအဆင့်ကိုခွဲထုတ်ခြင်းခံရသော်လည်း နိုင်ငံရေး အောင်မှာနှင့်အတူရန်တုန်သို့သွား ရောတိုင်သည်။

အဆိုပါ ထွေးခဲ့ သွေး နွေးပွဲသို့တင်ပြရန် အောက်ပါအချက်အလက်များကို ဆောင်ယူသွားသည်—

၁။ သီးခြားလွတ်လပ် သောတရုတ်နိုင်ငြိမ်ကိုပြန်လည်အသိအမှတ်ပြု ရေး ၊

၂။ ဘိုကိုသို့ ထွေးခဲ့ သွေး နွေးသည့်တာဝန်အတွင်းအဖွဲ့အစည်းတိုးချဲ့ခဲ့ရန် ၊

သို့ သော်နှစ်ခဲ့ကျော် ကျော် ရေးသမားတို့တအော်ဟစ်စီးလို့ သောသ ကော ဖြင့် ယင်းတို့၏ဆန္ဒအတိုင်းလုပ် သောင်ရန်နှင့်မီဒီတရုတ်နိုင်ငြိမ်ကိုသတ်လတ်ဝါး မြိုလို့ ၍ အဆိုပါ သွေး နွေးပွဲတိုအဆုံးမသတ်နိုင်ခဲ့၊ အဖန်ဖန်အသစ်မဲ့ဖွဲ့တိုးလိုတ်ပါသည် ။

(က) ဘဂ္ဂဖြင့်ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလအတွင်းကျင်းပပြုလုပ် သောအဖွဲ့သားဖွဲ့နိုဇရင့်ထွင် အော်တိပါပုဂ္ဂိုလ်များကိုအစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဗဟို သောင်စီဝင်များအဖြစ် ထွေး ကောတိတင် မြှောဆိုလိုက်ပါသည် —

၁။ ရဲ ဘော်ဂီ ဇော မော်ဂုယီ	ဥက္ကဋ္ဌ
၂။ ရဲ ဘော် ခဖိုး	ဒု—ဥက္ကဋ္ဌ
၃။ ရဲ ဘော် အောင်သန်း လေး	စစ်ဦးစီးချုပ်
၄။ ရဲ ဘော် မော်လာ	
၅။ ရဲ ဘော်လွယ်မူး	
၆။ ရဲ ဘော်ထိုးဦ	
၇။ ရဲ ဘော်အီဆူး	

(ခ) ဘဂ္ဂဖြ၅ခုနှစ်၊ နွေဦးပိုင်းတွင်ဦးဦးဆံ ဘော်ကိုဦးဆံ လေး ၊ စစ်ရေး ကောင်စီအဖြစ်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ခဲ့ ဘော်ဇော်ဖွဲ့စည်းခုဝ် ချုပ်ပုံအခြေခံစည်းမျဉ်းဥပဒေနှင့်ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်း ဥပဒေ(၂၀) ချက်ကိုချမှတ်ခဲ့သည်။

(၀) ထိုကာလအတောအတွင်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင်အခက်အခဲများနှင့်ကြုံတွေ့ရသည်သာမက၊ ရွှေတန်းတွင်ရဲ့ တော်များသည်ထိုနိုက်ဒက်ရာရှိမှုမကြာခဏ ကျရောက်နေရသည်းထိုကြောင့် ဥယျာဉ်စောမော်ရယ်သည်ဗဟို ကော်မီတီဝင်လူကြီးများနှင့် ကျွန်တော်တို့စားလှယ်များ၊ အခြားဌာနဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသော အရာရှိများထံသွားရောက်ကာ ဆောင်အားဖြည့်ခံစားရရှိသော ကျေးဇူးတော်များကိုဆက်လက်ရရှိနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်နိုအထိုင်း ရှေ့တိုလိုက်သည်း

(၈) ထိုနှစ်မှစ၍တရင်နိအနှီး ရသည်အခြေခံနှစ်လာပြီး၊ ဗဟိုဌာနချစ်ကိုလိုပါခိုဝင်ရိုင်း၊ အမှတ်(၃)ပြိုနယ်၊ ဝေတော်ဝိုဌာနတွင်ထား ရှိသည်း

(၄) ဥယျာဉ်စောမော်ရယ်သည်ဗီဗီတို့ချမှတ်ထားသည့်တရင်နိပြည်ဖေါ်ရွေးကြုံးအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအရဥအမြဲသားစီးပွါး ရေးနှစ်တိုအာဝင်အထည် ဖော်နိုင်ခြင်း၊ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး မူ

(၅) ချက်နှင့်အညီအခြားနိုင်ငံများနှင့်ကတိဆိုလာခြင်း၊ မြန်မာပြည်ရှိ အောင်လှန်ရေးအဖွဲ့ဝင်အချို့တို့နှင့်ဆက်သွယ်ပြီးတပ် ပေါင်း စုဖွဲ့စည်း ခြင်း တို့တိုပြုလုပ်ခဲ့သည်း

(၆) ဘဂ္ဂဖြရုခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ဖွင့်နယ် ကြေးတိုးခဲ့ရနိဖဲဘုံး ဖဲနှင့် အောင်သန်း လေး ဦး ဆောင် သောအဖွဲ့တို့ခံလှိုင်မြစ်အလွှာတက် သို့ စေလွှတ်ပြီးဌာနခွဲတိုအဦ ဆောက် စေခြင်း ။

(၇) ဘဂ္ဂရ၂ခုခွဲစ်၊ ဇစ်ဖော်ဝါလိုဃဖွင့်မယ်ခွဲမြို့နယ်ကိုသိမ်းနိုင်ခြင်း ၊ ကျေ ပေါင်း လောင်းဖွင့်ဗဟိုဌာနချစ်ကို ရွှေ့ ပြောင်းလိုတ်ပါသည်း

(၈) ဘဂ္ဂရ၃ခုခွဲစ်၊ ဝဖြိဃဖွင့်ဗဟိုဌာနချစ်(ကျေ ပေါင်း လောင်း) ဖွင့်ဆတိုယအကြိမ် မြေသတ်ဖရင်နိအမှီသားဖွဲ့နှံဝရတ်ထိုဖျင်း ပ ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ဥယျာဉ်စော မော်ရဲ့ယ်အား နိုင်ငံ ဆော် ဥယျာဉ် အဖြစ်သတ်လယ် ရွေး ကောက်ဆင် မြေသတ်ထိုတ်ပါသည်း

(ဃ) ထိုအခြေးအ ဝေးဖွင့်နိုင်ငံ ကော်မရှင်အခြေခြေးဌာန ချစ်ပုံအ ပြေခံ ဥပဒေထုတ်ထုတ်ကို ရေးသွဲ့ချမှတ်ခဲ့သည့်အတိုင်းရအခြေအခြေးကိုနိုင်ငံရေး စနစ် ရေး ကောင်စီမှအဖဲ့ဝင်နှိုအမျိုးသား ကော်လှမ် ရေး ကောင်စီ ထူအခြေ ပြောင်း ဖွဲ့ခြေးလိုက်သည်။

(ဉ) ထိုအခြေးအ ဝေးဖွင့် လွှေး ကောက်တင် ပြောတ်လိုက် သော ဗဟို ကော်မီတီဝင်များမှာ-

၁။ ဦးအိုင်ဒ်	ရေ၁ မော်ဂယ်
၂။ ဒေါ်-ဦးအိုင်ဒ	ခရိုး
၃။ အလွှေ ထွေအဖွင့်း ရေးမှူး ချုပ်	ဆဲဘူးဇဲ
၄။ ဆွဲဘတ်အဖွင့်း ရေးမှူး	သိန်းဖော်
၅။ ဘဲမွာဘတီန်း	ခရိုး
၆။ ခစ်ဦးစီး ချုပ်	အောင်သန်း လေး
၇။ ဗလှဘဲးရဲ့ယ်	
၈။ ရေ၁ လွှေ	
၉။ စုတာ	
၁၀။ ရေ၁မွန်ခ	
၁၁။ အောင် ကျော်	
၁၂။ ကျော် သောင်း(ခ) အယ် ကော်	
၁၃။ သတိဝင်း	
၁၄။ ထိုး ဦ	
၁၅။ ရေ၁ဇလ	

၄င်း နေ၁ယ် ဗဟို ကော်မီတီအခြေးအ ဝေးဖွင့်ရဲ့ ကော် အောင်သန်း လေးအား ဒေါ်-ဦးအိုင်ဒအဖြစ်ပြန်ထည့် လွှေး ကောက် လိုက်သည်။

(၄) ဒေသနည်း(၁) ခုနှစ်စည်းဥပဒေဖြစ်ခဲ့ခြင်းကွင်းဆက်သည်။

၁။ နိုင်ငံရေးပြဿနာ — ဆဲအိုးခဲ

၂။ တာဝန်ယူရေးပြဿနာ — အောင်ဆန်းလေး

၃။ စီးပွားရေးပြဿနာ — ခန့်

၄။ နိုင်ငံခြားရေးပြဿနာ — စောမေဘုရယ်

၅။ အုပ်ချုပ်ရေးပြဿနာ — ဆဲအိုးခဲ

(၅) ထိုကွန်ဂရက်ရွင်တွေက လေးထုံးဘယ် အောင်ခွန်းပြေးပြော ရောင်အရမ် အောင်တခုကို ချမှတ်ရှာ အလယ်ခံဘဖြေ ရောင်ထွင်းခြင်း ရွာရထည့်သွင်းသားသည်။ ဘဲအဲသို့ဘယ် အောက်ကို ချမှတ်ရခြင်းမှာ ဘခင်ပ ဒေသရာဇ်ခေတ်မှဘယ် တာဝန်သည် စောဖျာမှား အုပ်ချုပ်ဆောနယ် ပြေမှား ထိုသဘုံယ်ခေးပြဿနာအခြေသားတရပ်ထုံး ကို ကိုယ်ခေးပြု ဆောအဓိပ္ပါးအမှတ်မထုတ် သော ပြောငှဲ့ ဘဲအဲသို့ ဒရင်နှိုအခြေသားတရပ်ထုံးကို ကိုယ်ခေးပြု ဆောနိုင်ငံ အောဆဲ အောက်ကို ချမှတ်ရခြင်းဖြစ်သည်။

(အစဲ့ အောပုံစံကို စောမှတ်ခဲ့ပါ— ဖွင့်ဆိုပြထားပါသည်)

(၆) ထို အောဆဲအိုးခဲအားနိုင်ငံရေးအခြေအစည်းဦး ဆောင်ရန်အရင် နှိုအခြေသားထိုးတက် ရေး ပါတီမော်အ ခြေခံမူလမ်းစဥ်နှင့်ခြေခံ ခုံပုံချပုံအ ခြေခံဥပ ဒေ။ခံဦးဥပ ဒေများကို ခဲ့ရေး ခြင်း။

(၇) အုပ်ချုပ်ရေးနယ် ပြေကို ခရိုင်(၃) ခုခွဲ၍ အုပ်ချုပ်ရန် ချမှတ်ထိုက်သည်။ ၎င်းတို့မှာ—

၁။ အမှတ် ၁ ခရိုင်

၂။ အမှတ် ၂ ခရိုင်(ဆော) ထိုပြီးခဲ့ခရိုင်

၃။ အထူး ဒေသ

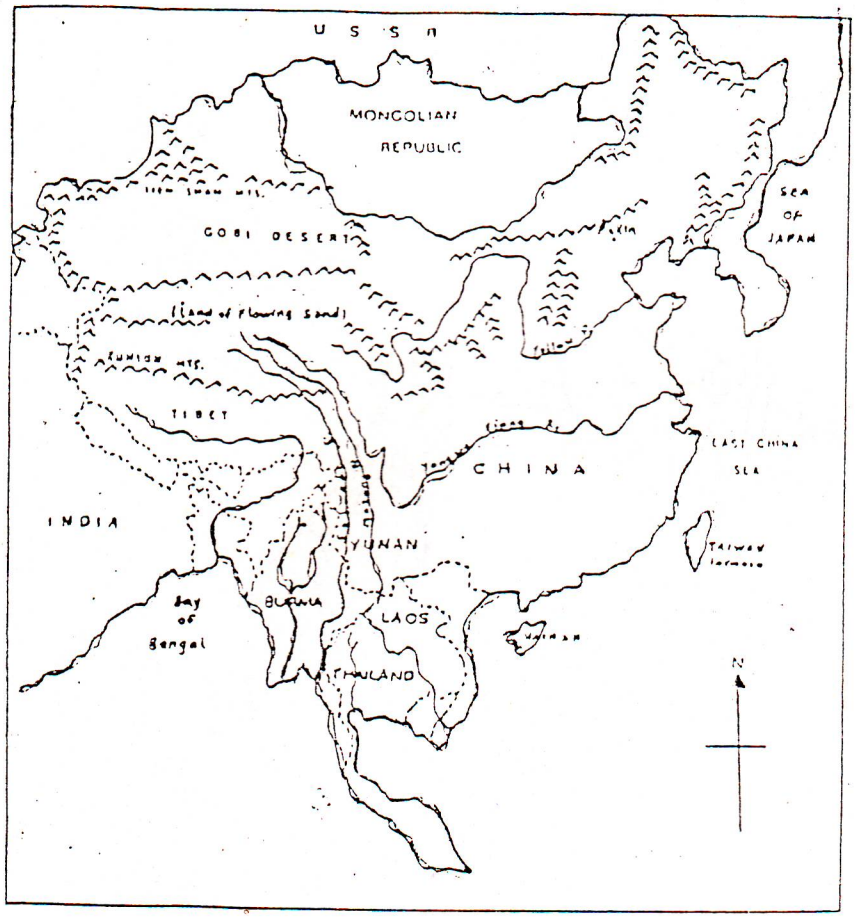
ဖွဲ့စည်းသည်။

(ဃ) ဘဏ္ဍာရေးနှစ်၊ စတ်တင်ဘာလတွင် စတုတ္ထ မြောက်ကဏ္ဍနိဿိတသား ကဏ္ဍနိဿိတသားတွန်ဝတ်တိုက်ငါးပြုလုပ်နိုင်ပြီး ၎င်းတွန်ဝတ်တွင်ရဲ အော်ဇံဝဏ်းဖဲသား ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌဒဗ္ဗဖြစ် ရွေးကောက် ဧည့်မြောက်တိုက်သည်။

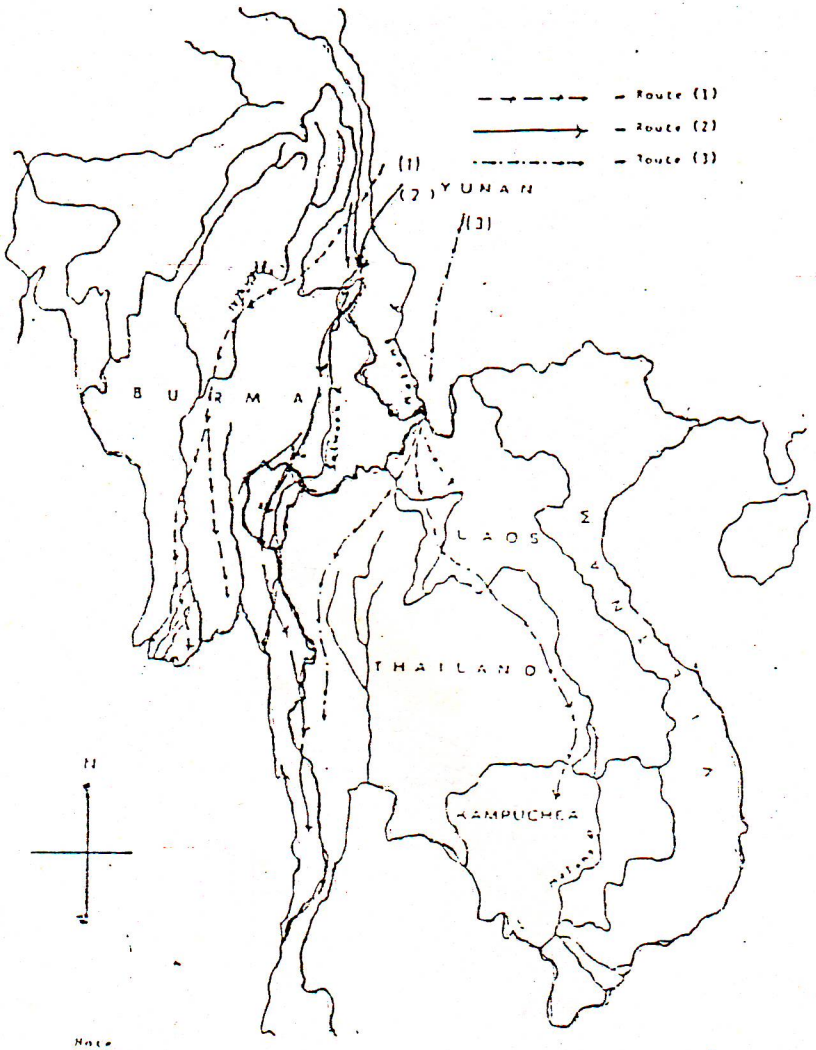
ကုရင်နဲလူမျိုးများဆင်းသက်လာပြီး မြေပုံကိုယူ ခဲ့ခြင်း ရေဒီယိုကယိသ
မိုင်းစဉ် ဇာတင်၊ စာမျက်နှာ ၄၉၅။ ၄၉၆ နှင့် ၄၉၇ ထွင် ဖော်ပြ
သည့်အတိုင်း မိတ္တူနှိုပြန်လည်ကူးယူသည်။

(Migrated South about B.C. 2615. and arrived Yunan about B.C. 1385.)

ပုံ – (က)

The (3) Routes of the Karens in Migrating Southwards

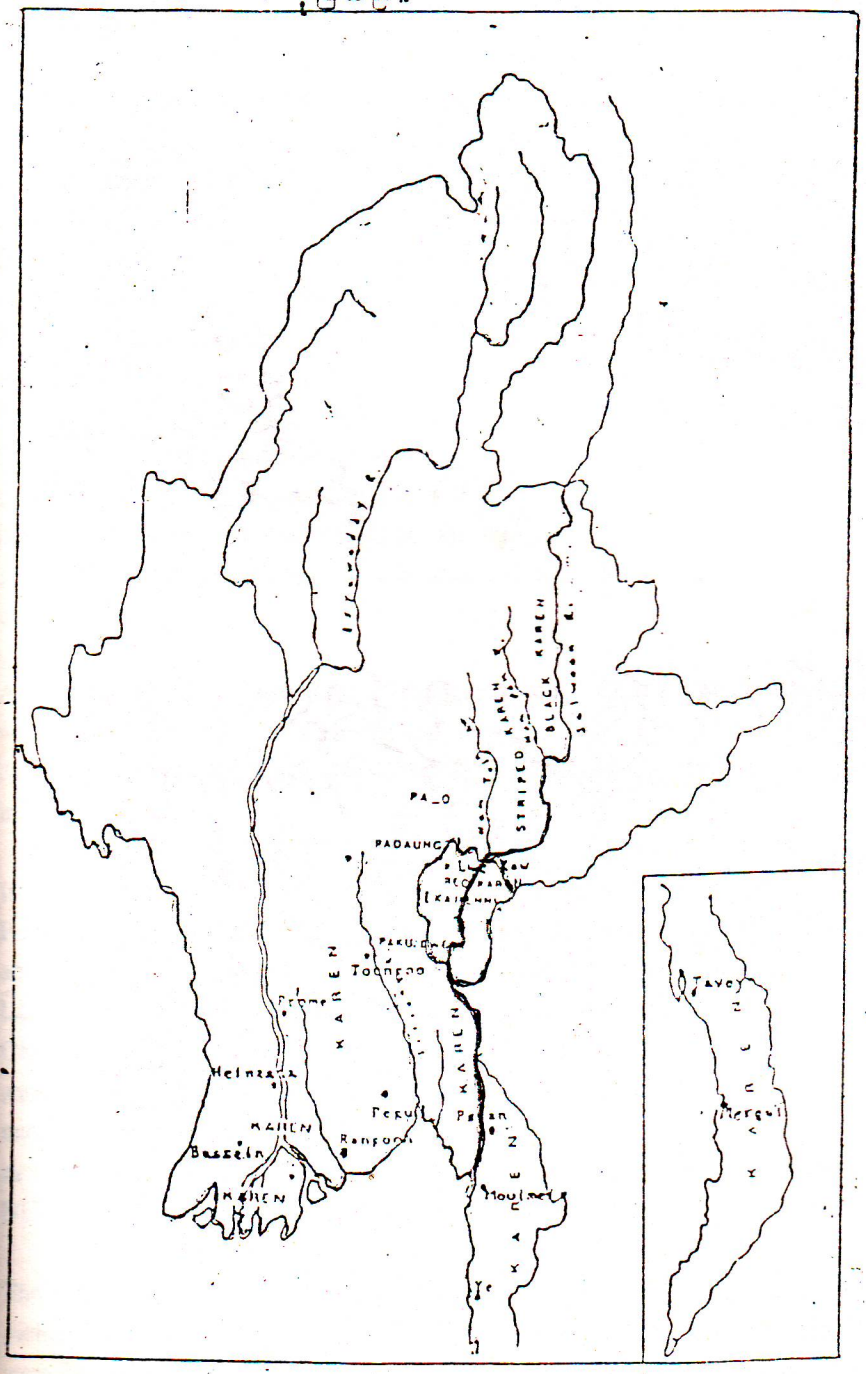
Note

Route (1) along the Irrawaddy - settled in Delta Regions especially.

Route (2) along the Salween - settled in the Eastern Border areas - Shan State, Kayanni State, Toungoo, Thaton, Mawlamyine, Tenasserim and Mergui.

Route (3) along the Mekong - settled in Thailand, Laos and Kampuchea.

ပို့–(၀)။ ဗို(၀) ဆွင်ကရင်အနွယ်ဝင်များ နေထိုင် သော နေရာ ဒေသ
25 ကို ပြသည်။

လွေးကရင်နှံစာလေ။

အောက်ဖော်ပြပါလိပ်စာအတိုင်းပြန်လည်ဖြေဆိုပါသည်။

ကရင်နီနှင့်ဆိုင်း(အင်းမယ်ဘူးရင်ချင်ဘုရင်သည်စာချုပ်။
TREATY BETWEEN EASTERN KARENNI AND CHIANGMAI

Translation.

A.D. 1809, According to the Yonok Chronicle: Muang Yang Deng (Eastern Karenni) lay on the western side of the Salween river and it was not a dependency of Ava. The ruler of Chiang Mai, King Kawila sent CHAO UPARAJ THAMALANGKA to conclude treaty with SAWPHA PAPAW (CHAO FAH NOI RAPA PAW) of Muang Yang Deng (Karenni State).

"An oath taking ceremony, followed the Red Karen custom, was then at Tambon Saya, which is a crossing on the Salween river. The ritual consisted of the killing of a buffalo, Taking its blood and mixing it with liquor to create the 'liquid of truth' the horns of buffalo were divided. One being given to Muang Yang Deng and other to Chiang Mai to keep. The following vow was made by parties: So long the waters of Salween do not go dry, the horns of the buffalo do not straighten, the white Elephant cave not sunk, Muang Yang Deng (Red Karen) and Muang Chiang Mai would maintain their values of friendship."

As the days gone by Chao Ratana Muang Kamfan, brother of Chao Uparaj Kamlangka, who was present in the party on this trip, fell in love with Chao Nang Tavoey (Twoi Me) daughter of Chao Fah Rapa Paw (Phra Pho) of Muang Yang Deng, and joined hands in marraige.

It was the first time Royal family member of Muang Chiangmai married to Karenni Princess, daughter of Chao Fah (Red Karen) who ranked on the same royal line of family and this Nang Tawoey was graced by H.M. King Somdej Phra Buddha Yod Fah Chu Laloke the great Rama I, conferred new name as NET NARREE WAI. As consort of Chao Ratana Muang Kao Kamfan and Chao Luang Sret Kamfan, Narree Wai borned five sons and daughters the eldest son was CHAO MAHA PROM KAMKONG who served under the reigh of H.M. Phra Nang Klao Yu Hua (Rama III) and later was appointed as Chao Raja Wong of Nat Chiang Mai under the reign of the princes mother CHAO NET NAREE WAI of the royal family Chao Fah Noi Rapa Paw.

The princes mother CHAO NET NAREE WAI inherited and owned teak forests which yielded reches to SRET KAMFAN, and descendants of the Nat Chiang Mai family who were borned of the Princess mother Chao Net Narree Wai of the royal family Chao Fah Noi Rapa Paw.

Since the death of King Kavila, Chao Maha Thamalangka became ruler of Muang Chiang Mai, known as Phra Chao Chang Puak Thamalangka graciously conferred because the white elephant found and caught in Chiang Mai by him, was presented to H.M. King Phra Buddha Lert Lah Napalai. (Rama II)

Phra Chao Chang Puak Thamalangka assigened to Chao Nan Mahawong as official-inspector to make valuable relationship with white Karen in Papun (Muang Thalaing) and Red Karen in Muang Dimoso which was later changed to Kantarawaddy, under the rule of Chao Saon Tadkham, Red Karen chief Chao Saen Tadkham was getting old but pleased to learn thai Chao Nan Mahaw ong was the son of King Kavila, his old friend. He was proud recollect the oath taking ceremony between Red Karen (Karenni) and Muang Chiang Mai. Closed relationship was renewed and confirmed; and a new royal marraige took place between daughter of Chao Saen Tadkham, a similar occasion between his uncle Chao Ratana Muang Kao Kanfan married to Chao Nang Tavoey years before.

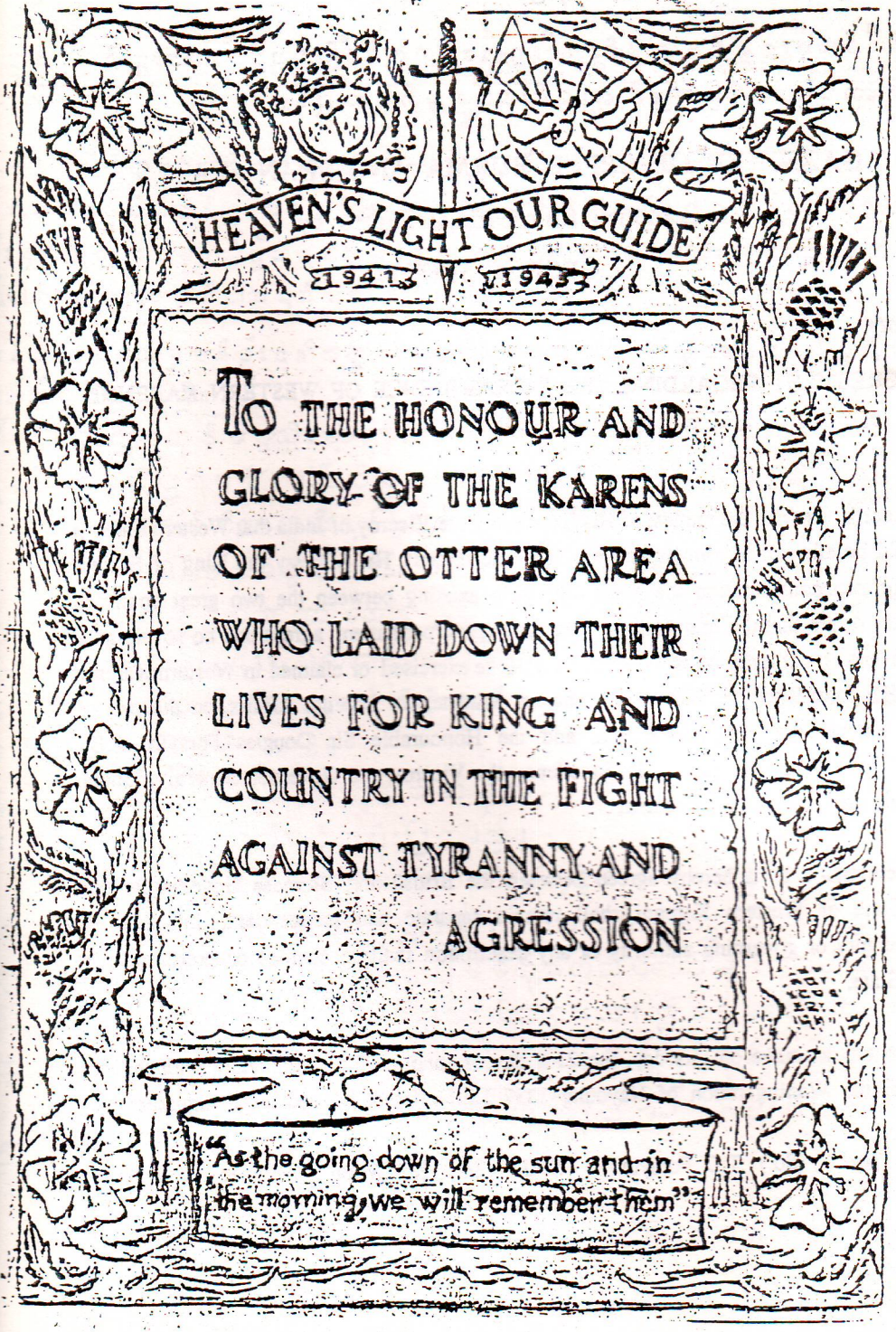
အထက် ပါစာ ချုပ်သည်ကိုဦးဘသခင်ဖြင့် ရေးသား သောယူ နှင့်ခ ကျော်နှင့် ကယ်သမို့ဦး မှပြုနိုလည်ကူးယူသည်။

၄င်းစာ ချုပ်ကို အကျဉ်း ချုပ်အားဖြင့်ဘသခင်ပြန်လျှင်–

အထက် ပါစာ ချုပ်ကိုသံလွင်အ ရွှေဘကိုက ခိုး ဘယခင်ဝဘွင်လခ ရေခက် ကွေ့ ဆုံပြီး ချုပ်ဆုံ သောစာ ချုပ်ဖြစ်သည်၊ ၄င်းစာ ချုပ်တွင်–

ကျဲချုမ ဖြောင့်မခြင်း၊ သံလွင်မြစ်မခန်းမခြင်း၊ ဆင်ဖြူ ကျောက်ဝူ မပြိုမခြင်း –ကရင်နှံပြည်နှင့်ဖင်း မယ်နှစ်နှံ ၄ံသည်ထာဝစဉ် မဟာမိတ်ဖြစ်သည်။

၄င်းစာချုပ် ချုပ်ဆုံ သောပွဲတွင်ကျွဲကြီးတစ် ကောင်သတ်၍ကရင်နှံ ၊ယဉ်ကျေး ဟုအရ သောက်စားပြီးလျှင်ကျွဲချိတစ်နှံ ၄ံတစ်တက် စီယူ သောင်ကြသည်။

HEAVEN'S LIGHT OUR GUIDE
1941
1945
TO THE HONOUR AND GLORY OF THE KARENS OF THE OTTER AREA WHO LAID DOWN THEIR LIVES FOR KING AND COUNTRY IN THE FIGHT AGAINST TYRANNY AND AGRESSION
"As the going down of the sun and in the morning, we will remember them"

အင်္ဂလိပ်အစိုးရနှင့်မဟာမင်းအစိုးရတို့ကြားကရင်နီပြည်သည်းခြားလွတ်လပ်သောပြည်တစ်ပြည်ဖြစ် ကြောင်းအသိအမှတ်ပြုစာချုပ်။

GAZETTER OF UPPER BURMA AND SHAN STATES

Compiled from Official Papers by

J. GEORGE SCOTT.

Treaty

AGREEMENT REGARDING THE INDEPENDENCE OF WESTERN KARENNI

1875

In accordance with the request of His Excellency the Viceroy of India that Western Karenni should be allowed to remain separate and independent, His Majesty the King of Burma, taking into consideration the great friendship existing between the two great countries and the desire that the friendship may be fasting and permanent, agrees that no sovereignty or governing authority of any decription shall be exercised or claimed in Western Karenni and His Excellency the Kinwoon Mengyee, Minister for Foreign Affairs, on the part of His Majesty the King of Burma, and the Honourable Sir Douglas Forsyth, C.B., K.C.S.I.,envoy on the part of His Excellency the Viceroy and Governor-General of India, execute the following agreement :-

Agreement.- It is hereby agreed between the British and Burmese Government that the State of Western Karenni shall remain separate and independent, and that no sovereignty or governing authority of any description shall be claimed or exercised over that State.

Whereunto we have on this day, the 21 st day of June 1875 corresponding with the 3rd day of the Waning moon of Nayoung 1237 B.E., affixed our seals and signature.

Seal . (Sd.) T.D Forsyth Seal (Sd.) Kin-Woon Mengyee.

၃၆ ခ်ိန်း ၊ ကဂုနိပသိမျှင်းနှင့်ဆက်ဆံရေးစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့်ဆိုင်သော
မှတ်စာသွင်း။

ဗမာပုံနှိပ်ငွေ ဆောင်ခွန်ဆောင်ရွက်ရှိ သော ရုပနိဗန္ဓဝတ်မှ ဆောင်ကြဉ်း။ စစ် သေနာ
ပတိနှင့်ဗမာနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ်သည် ဗမာပုံနှိပ်ငွေနှင့်ရွှေမိုးနယ်၊ ကဂုဏ်နိုးနယ်များကို
အစိုးရနှင့်တစ်ဦးယုတည်ရှိသဖြင့် နှိုးစွာဆက်ဆံမှုမပျက်ပြား စေခြင်းငှါထိုဆက်ဆံ
ရေးပါတီသက်ဆိုင် အောက်ပါအချက်များကိုသာ တောက်ရှုသည်ကြသည်။

၁။ တစ်ဦး၊။ နယ်မှတစ်ဦး၊။ အတွင်းသို့လွှတ်လိုက်စွာဝင်ထွက်သွားလာနိုင်ခွင့်ကို
အသိအိမ်မှတ်ပြုရမည်။

၂။ ပြည်သူများထွက်ပေါက်နေပစ္စည်းများကိုတနယ်မှ၊ တနယ်သို့လွှတ်လိုက်စွာဆောင်
ရွက်ခြင်းကိုခွင့်ပြုရမည်၊ ထိုပြင်ထိုနယ်များကမိမိတို့၏နိုင်ငံတွင်ဆိုင်ရာ
အာဏာစနစ်ကိုကာကွယ်ရန်မှတပါး၊ယင်းကဲ့သို့ဆောင်ယူသောကုန်ပ
စ္စည်းများအပေါ်ထွင်အခွန်တော်ကောက်ခံခြင်းမရှိစေရ။

၃။ ဗဟိုနိုင်ငံတနိုင်ငံတော်အာဏာတော်ရေးအဖွဲ့အစည်းလင်းရန်ရှိ-
သည်ကိစ္စနှင့်စပ်သည်ဥစ္စာမှလွဲ၍ဗဟိုဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတို-
ပြီးသည့်နောက်ပြည်နယ်များအတွင်းရှိလူမျိုးတိုင်းသီးခြားသော တူ
ညီသောဥစ္စာများပြုလုပ်ရမည်။

၄။ နယ်တိုင်းရင်းနိုင်ငံခြားသားများနိုင်ငံတော်ခံအဖွဲ့အစည်းများနှင့်ပတ်သက်
ပြီးဆက်ဆံရေးကိုပင်အသီးပြုရမည်။

၅။ မှတ်ပုံတင်သည်လက်မှတ်ရေးထိုးသော ရုပနိဗန္ဓဝတ်တည်ဖြစ်ရမည်
ဖြစ်သည်ကဲ့သို့ပင်လက်မှတ်ရေးထိုးသည်သော်လည်းသော်တူ ကြောင်းထင်ရှား-
စေရန်ဆိုလျှင်မှတ်တမ်းသွင်းလက်မှတ်ရေးထိုးမှုမိမိတို့၏တံဆိပ်တော်များကိုခတ်နှိပ်
ထိုးခြင်းကဲ့သို့ ကဲ့ဖြစ်စေ မြောက်အောင်မလေ၊ ဤပဒေမနေ့၊ ဗမာ
ပြည်ဝန်ကြီးချုပ်၊ ဝန်ကြီးများ(၁)ဂုဏ်နေထိုင်ရန်ကုန်နေပြည်ဆောင်
ပြီး။ ဗမာတစ်ဆယ့်နှစ်မြို့နှင့်ဧကရုံများနှစ်ခုဖြင့်ကျင်ပဒီဖြာဥကိုဆုပိဆို
ပြီး။

(ပုံ) ဒို့ဂုဏ်ဇာတိ

ဗမာနိုင်ငံတော်ဂုပန်တပ်မတော်ကြီး၏စစ် သေနာပတိ

(ပုံ) ဘမော်

ဗမာနိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်

ပင်လုံအစည်းအဝေး ဖွင့်ကာရင်နှုံကိုယ်စားတစ်ဦးတစ် လောက် မှတက် ရောက် ခြင်း မရှိ ကြောင်း ။ သ ဘောတူလက် မှတ် ရေးထိုး ခြင်း မရှိ ကြောင်းကို ပင်လုံ အစည်းအ ဝေးခွဲတွက် ရောက်ကြ သောအခြား ဗမာပြည်လူမျိုး စုအချို့တို့ ။ ။ သ ဘောတူထိုး သော်လက် မှတ်ကိုကြည့်လျှင်ချင်းသို့က ရင်နှုံ နှင့်မပါတ်သက် ကြောင်း ထွက်ပါသည်။

Shan Committee

Sawbwa of Tawngpeng State.

Sawbwa of Yawngwe State.

Sawbwa of Nam Hsan State.

Sawbwa of Hsamonghkam State.

Sawbwa of Mong Pawn State.

Sawbwa of Hsenwi State.

Representative of Southern Shan States.

Kachin Committee.

(Zau Lawn, Myitkyina)

(Zau Rip, Myitkyina)

(Duwa Tawng Hkawn)

(Zau La, Bhamo)

(Zau Lawn, Mogaung)

(Lahang Gam, Putao)

Chin Committee.

(U Htun Hmung, Tiddim, Chin Hills)

(U Thang Za Khup, Tiddim.)

(U Kio Hang, Haka)

Burmese Government

11/2/47

417 Circular issued by Karenni Minister (Translation)

IOR M 4/30:5

LOIKAW 26 June 1947

The Karenni States cannot take part in the Constituent Assembly discussions on the future constitution of Burma because Burma and the Shan State are not the same status as the Karenni States. Burma has not yet become an independent State. The White Karens, Shans, Chins, Kachins and Arakanese are now merely beginning to discuss the future constitution of Burma and any draft constitution they produce will have to be placed before the British Parliament, for the Constituent Assembly itself has no power to finalise the constitution except with the sanction of the British Parliament. It should be clear to all that the present Constituent Assembly has no power or authority of itself. The Constituent Assembly is drawing up the constitution with the sanction of the masses but that constitution can never become law until Parliament agrees. Only when that agreement is obtained will Burma become an independent country. At Government House at 3:30 pm on 20.6.47 the Governor informed the Karenni delegation that as Karenni was independent with full sovereign rights the British Government could do nothing about Karenni without the consent of the inhabitants themselves. Therefore it should be quite clear to anyone who knows about politics that an independent country like karenni cannot take part in an Assembly which is now merely a proposed constitution for a country merely about to become independent.

When Burma has achieved independence, Karenni will be prepared to enter into a neaty of alliance with her or with whatever is in power at that time.

(Sd) U Bee Tu Ree,

(Sd) Saw Thein.

(ဂ) ။ ကြေငြာစာတမ်း ။

တိုင်းသူပြည်သားအပေါင်း တို့-

ဗမာစီးပွားဖြစ်တိုင်းပြည်ပြုလွတ်တော်ထွင်လွတ်လပ်သောမြန်မာပြည်၏ အနာဂတ်ဘဝကိုချစ်ရေးစည်းမျဉ်းဆွဲထားရှိကာရင်နှီးနှံများအဖွဲ့ကမပါနိုင်-ခြင်းအကြောင်းဆိုသော်မြန်မာပြည်၊ဂျမ်းပြည်တို့သည်တရင်နှီးနှံများကဲ့သို့အဆင့်အတန်းမတူခြင်း။ ဤမြန်မာပြည်သည်မလွတ်လပ်သေး၁၀။ လွတ်လပ်စွာအုပ်ချုပ်နိုင်ငံအဖွဲ့ကမြန်မာပြည်၏အနာဂါတ်အုပ်ချုပ်ရေးကိုယခုနှစ်သာလျှင်ဘဂ္ဂလိပ်မြေး၊ ဒွန်ဒီး၊ တချင်း၊ ရခိုင်၊ ကျင်းဖေါစသော ခေါင်းဆောင်ကြီးများနှင့်တိုင်ပင်ဆွေးနွေးလျက်အုပ်ချုပ်ရေးစည်းမျဉ်းကိုစေတင်ရေးဆွဲလျက် ပင်ဂျိုင်းပသည်။ ၄င်းဆဲ့ခလိုဂျိရေးဆွဲသောအုပ်ချုပ်ရေးစည်းမျဉ်းကိုအင်္ဂလိပ်ပါလီမန်-လွှတ်တော်ထံတင်သွင်းရမည်။ ယခုမြန်မာပြည်အနာဂါတ်အုပ်ချုပ်ရေးစည်းမျဉ်းရေးဆွဲသောအဖွဲ့သည်တာ ချအိဂျမ်းသည်ကိုတိုင်းသူပြည်သားတို့သိသင့်ပသည်။ သို့အင်္ဂလိပ်တို့အလိုဂျိရေးဆွဲသောလွတ်လပ်သောမြန်မာနိုင်ငံလုံးဝအဂါ-ဂိုဒ်ဘုံပြုရေးစည်းမျဉ်းသည်လူထုအဖေါ်ထွင်ဂျိသည်ဟုဆိုထားသော်လည်း ဆန္ဒခံစစ်အင်္ဂလိပ်ပါလီမန်အိသတောတွင်ချက်ရှုဂျိမှသာလျှင်လုံးဝအဂါကျပိုင်လွတ်လပ်သောမြန်မာပြည်အုပ်ချုပ်ရေးကိုရရှိနိုင်လိမ့်မည်။

ကရင်နှီးနှံများသည်လုံးဝအဂါကျပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးရရှိထားလေပြီး၊ ကရင်နှီးနှံများသောမတူဘဂဂ်ပ်စိုးရဂတာမျှမလုပ်နိုင်ကြောင်းတို့ (၂၀-၄-၄၇) ရက်နေ့ရန်ကုန်မြို့တွင်ညနေ၃နာရီခွဲအချိန်တုရင်ခံအဖွဲ့-တော်ဦးတွေ့ဆုံစဉ်အခါတုရင်ခံကိုယ်တိုင်ဝန်ခံလေသည်။ သို့အတွက်ကရင်နှီးနှံများသည်လွတ်လပ်ပြီးသောနှံများဖြစ်သည့်အတွက်မြန်မာပြည်လုံးဝအဂါကျပိုင်လွတ်လပ်ရေးအတွက်ရေးဆွဲသည့်စည်းမျဉ်းဆိုတွင်မပါဝင်ဆိုက်သေးကြောင်းကိုနိုင်ငံရေးနားလည်သူတိုင်းသိသင့်ပေသည်။

မြန်မာပြည်သည်တကယ်လွတ်လပ်ရေးရပြီးသည့်နောက်မှာသာလျှင်နှစ်ပြည်တပြည်စာ ချုပ်မတာမိတ်အနေနှင့်ရေးဆွဲသင့်လေသည်။ မြန်မာပြည်သည်လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးသည့်နောက်မည်သည့်အဖွဲ့၊ ပါတီ၊ အစုံးရဖြစ်မည်ကိုလည်း ဘုံစုံပိတ်လုံးဝမသုံးနိုင်ခေ။ သို့အဖွက်မြန်မာပြည်ဘည်လုံးဝလွတ်လပ်ရေးရရှိပြီး နောက်အစုံးရဖြစ်သည့်အဖွဲ့နှင့်အထက်ဖေါ်ပြပါအတိုင်းမဟာမိတ်အနေနှင့်စာချုပ်ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်းကိုသိရှိနားလည်ဂန်ထုတ်ဖော်ရေးသားလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

ကရင်နှီးကိုယ်စားလယ်
(ပုံ) ဦး ဘဲတူရယ်/စာသင်

လွှတ်တော်ကော်မြှေ
၂၆-၄-၄၇

အင်္ဂလိပ်အစိုးရနှင့်ဗမာမင်းအစိုးရချစ်ဆို ဃောစံဘုရင်ကို
ဘဝဆောပြန်ပါသည်။

မြန်မာသက္ကရာဇ် (၁၂၃၇) ခု၊ ခရစ်သက္ကရာဇ် (၁၈၇၅) ခုနှစ်က
ငိုပြည်၏လွတ်လပ်ရေးကိုအသိအမှတ်ပြုသော စာချုပ်မှာအင်္ဂလိပ်လိုချုပ်ဆိုထား
ပြီးဂင်းကိုဗမာဘိုးပြန်လိုက်ပါကြောင်းပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။
ဒုတိယဘုရင်ခံချုပ်ထံမှမြန်မာ ရေးမြှုပ်ဂင်သို့-
ကရင်ပြည်နယ်ကိုကွန်သင်္ဘီးသန့်လွတ်လပ်စွာနေထိုင်ခွင့်ဆက်လက်ပြုပါ
ရန်အောင်းပန်လာပို့ဆက်ခဲ့ကာ၊ မြန်မာဘုရင်မင်းမြတ်သည်မြန်မာနှင့်ပြိုတ်
သူနှစ်ပြည်ထောင်တို့၏မဟာမိတ်ဆက်ဆံမှုရှုသို့ဆက်လက်ခိုင်မြဲစေမှုကို ရည်ရွယ်-
ကရင်နီပြည်ကိုမည်သူကမှုတန်ခိုးလွှမ်းမိုးချုပ်ချယ်ခွင့်ရှိသည်ကိုလည်း
ပြုလုပ်ရန်လိုက်လျော စာသဘောတူညီခွင့်ပြုတော်မူခဲ့လေကာနှိုင်ငံခြားရေးဂင်းဝန်
ဆိုင်းကြီးအားမြန်မာဘုရင်၏ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်ဖြင့်၎င်း၊ (Hon'ble
Sir Edward Ryan, K.C.S.I.) ဆာဧဒွဲကလပ် (စီ)ဖေဆစ်အား အိန္ဒြိယဘုရင်
မိုးရွှင်၏ကိုယ်စားလှယ်သိတမဲန်အဖြစ်ဖြင့်၎င်း ၊ သဘောတူမဟာဗိတိစာချုပ်
လိုက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။

စာချုပ်။ ။နှစ်ဦးသဘောတူချုပ်ဆိုသည့်အခါစာချုပ်အရ၊ ကရင်နီပြည်ကို-
မည်သူတဦးတယောက်ကမှစီမံခန့်ခွဲမိုးချုပ်ချယ်ခြင်းမပြုရဘဲသီးသန့်လွတ်
လပ်သော'' အင်ဒိပင်းဒင်း'အာခွင့်ဆရေးပေးရန်မြန်မာဘုရင်ဆိုး
ရှွင့်ပြိုတိသျှအိုးရတို့နှစ်ဦးနှစ်ဘက်သဘောတူကြကြောင်း။ ယင်းသို့သော ပဋိ-
ညာဉ်ခံဝန်ချက်ဖြင့်ခရစ်တော်သက္ကရာဇ်(၁၈၇၅)ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၂၀)
ရက်၊ မြန်မာသက္ကရာဇ်(၁၂၃၇)ခုနှစ်နယုန်လဆုတ်(၃)ရက်နေ့ တွင်
ချုပ်ဆိုကြောင်းတံဆိပ်တော်များနှင့်တကွအောက်တွင်လက်မှတ်ရေးထိုးကြကြောင်း

စာခံတော်

(ပုံ)တိဒဒေဖော်ဆလ်

တံဆိပ်တော်

(ပုံ)ကင်းဝန်မင်းကြီး

၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ပြည်လုံး(၂၄)ရက် နေ့၊ မေတ္တာဖွင့်ကျင်းပပြုလုပ်သော အောင်အာနိုး ဒေသစိုးစိမ်းရေးကော်မတီအစည်းအဝေး ဖွင့်ကရင်နီပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံး ဂျီးဆန္ဒအရအစည်းအဝေးသို့တက် ရောက် သောကရင်နီ ခေါင်းဆောင်များနှင့်ကိုယ်စားလှယ် တော်များ၏ ပြောဆိုချက်သည်ကရင်နီပြည်သည် ဗမာပြည်နှင့် လုံးဝပူး ပေါင်းရန်ဆန္ဒမရှိ ကြောင်း အောက်ပါအတိုင်း ဖော်လွင်ပါသည်။
(၄င်းမှတ်တမ်း ရရှိ သောမှတ်မ်းစာအုပ်ကိုတဖက် ပါပူးတွဲထားသည်)

ဒေါ်စိန်နိုး ဒေသကော် မတီဝင်ဟောင်းကြီးဆွေ ပါလီမန်အမတ်တစ်ဦးမှကော်
မတီဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်သောဆေးလပ်မှကို နာလိုမှကို နာ ရဟမာ (၃၃) ဦး၊ ပဝိသုံးခြိုလ
ခံတက်ရောက်ဘုန်းကြီး ၁၀ ပါ နောက်လိုက်နောက်ပါဖြစ်သူ (၃၃) ဦး၊ အင်္ဂလိပ
နှင့်ဗမာတို့ အကြားပဋိပက္ခဒဏ်ခံ ရသောက ရင်ဘတ်ဦးတို့ကော် ဗဟိုဝင်များအဖြစ်ပါ
ဝင်ကြသည်။ ကျွဲ ပုလိပ်များ ကော် မတ်ကိုမှဲ့စည်းထားခြင်းသဘင်နှာင် ဖြစ်
ရေးလာမည့်ဗဟိုပြည်ဆိုင်ရာပြဿနာ ရပ်များကိုသုတ်နှင့်မဆိုင်သလိုဖြစ်နှင့်
စေလိုသောကြောင့် ယင်းကော်မတီမှာလုပ်ကြံချက်သာဖြစ်ပါသည်။

ဒေါ်စိန်နိုးပွဲမတော်ကနှင့်ချက်အဆိုများတင်ပြရမည်ဆို ၎င်း-

ဦးခင်မောင်းကား ဗမာပြည်အခြေအနေပါဘုံးတက် မှာကို ခင်ဗျား
စောင့်ကြည့်နေတယ်လို့ခင်ဗျားခုနတုန်းက ပြော
ခဲ့တယ်။ ဘကယ်လို့အခြေအနေဖြစ်ပေါ်ဘုံးတက် မှာ
များအပေါ်ကနေပဲမှာပို့ရင်ခင်ဗျားအနေနဲ့ဗမာ
ပြည်ထောင်စုအပေါ်ဘယ်လိုထင်မြင်ချက်ထားမလဲ၊

(ကျောင်းနိုးသံးလွှတ်)

ကိုကျော်ဘုန်း-က

ဒီလိုပြုမိလာရင်တယ်သူက မှာကြားနေတာကိုကို ဝင်လာ
ပါလို့ဘိတိ ခေါ်တို့မလိုတူး၊ ကျနော်တို့ကတော့ ဝင်ခွင့်
ပြုပါလို့ တောင်းရပါလိမ့်မယ်။

(သခင်နုက)

ဗမာပြည်အခြေအနေဖြစ်ပေါ်ဘုံးတက် မှာလို့ပြောတာ
ခင်ဗျားဘာကိုဆိုလိုပါသလဲ၊ ဖြစ်တဲ့သူခနသဟာယ အာ
ဏာမှဗမာပြည်နယ်ခြားစုနှစ်ပါဝင်ကြလို့မယ်လို့ ခင်

ဟူးဗိုးဂို့မ်နေလို့ခင်ဗျားတို့နောင့်နှေးနေတာလား၊

(ဂျီကဂျာဇူးက) အမှန်ကြော့ဂုဂုင်ဘယ်ကဂုင်ကမှဇမာကိုမယုံဘူး။

(သဘာပတိက) အဲဒါသခင်နုမေးတဲ့မေးခွန်းကိုတိကျတဲ့အဖြေပေးတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဗြိတိသျှနေသဟာယအဖွဲ့မှဇမာတို့နှုတ်ထွက် မယ်လို့ခင်ဗျားတို့ဗိုးဂို့မ်ဘယ်လို့ဆိုလို့ပါသလဲ။

(ဂျီကဂျာဒူးက) ဇမာပြည်သိက်ဆလုံးဝလွတ်လပ်ရေးကိုဂုဂျီဂုင်ဇမာပြည်ဖွဲ့ပေါင်းဖို့ကနေဆဲတို့မှာဆန္ဒမရှိဘူး၊ ဗြိတိသျှဓနုသဟာယထဲမှာပါဝင်နေဂုင်ဟော့ပေါင်းဂုလိဒ်မယ်။

(သခင်နုက) ကဲနေဆဲဘီဘီကကြည်ချင်ဘယ်။ ဗြိတိသျှဓနုသဟာယမှာဆက်လက်ပါဝင်နေဖို့ဥပဒေပြုလွှတ်တော်အစည်းအဝေးမှာဆုံးဖြတ်မှုသဘခင်ဗျားတို့ဇမာကိုယုံမှာလား။

(ဂျီကဂျာဇူးက) ဒါလိုလည်းမဟုတ်ဘူး၊ ဇမာဆွေကသူတို့ကြော့သလိုလုပ်ဟယ်ဆိုတာအလုပ်သက်သေပြနိုင်မှယုံနိုင်မယ်။

(သဘာပတိ) ကောင်းပြီ၊ ဆူတို့အလုပ်သက်သေပြနိုင်ဖို့ခင်ဗျားအကြံပြုနိုင်ပါသလား၊

(ဂျီကဂျာဇူးက) အမိုအစဉ်ဆွေအားလုံးဟာကောင်းတဲ့သဘောကိုဆောင်နိုင်ပေမဲ့လက်ဆွေအကောင်အထည်ကိုတော့ကနေဆဲတို့မသိရသေးဘူး၊

(ဦးဇေါင်ကလေးက) လက်ဆွေအရကနေဆဲတို့အပေါ်ခင်ဗျားတို့အယုံအကြည်ဥ်ဂို့အောင်ဘာဆာမခံချက်ကိုခင်ဗျားတို့လိုချင်ကြပါသလဲ၊

(ဂျီကဂျာဇူးက) အကျိုးအကြောင်းဆက်စပ်မှုဆွေပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်လာအောင်ခင်ဗျားတို့လုပ်ဆောင်ကြရမယ်။

(သခင်နု-က) တသို့တသို့ပဲမေးပါရစေ၊ ဗြိတိသျှဓနုသဟာယထဲမှာပါဝင်ဖို့ဥပဒေပြုလွှတ်တော်အစည်းအဝေးမှာကနေဆဲတို့ဆုံးဖြတ်ရင်လည်းကနေဆဲတို့အပေါ်ခင်ဗျားတို့အယုံအကြည်အပြည့်အဝမထားနိုင်ဘူးပေါ့။

(ဂျီကဂျာဇူးက) ခင်ဗျားတို့ကိုကကနေဆဲတို့ယုံကြည်တယ်မယုံကြည်တယ်ဆိုတာကိုခင်ဗျားကအလုပ်သက်သေပြပြီးတဲ့နောက်မှသဘျောပြော

ဖြိတ်သျှ (အင်္ဂလိပ်) အစိုးရ
နှင့်တိုင်းတင်းကြီးသော
တောင်တန်း ဒေသစိုးစိမ်း
ရေး ကော်မတီအစည်းအ
ဝေးနှင့်တိုင်းစာရွက်အဖိုး ။

FRONTIER AREAS COMMITTEE OF ENQUIRY

1947

REPORT

PRESENTED TO HIS MAJESTY'S GOVERNMENT

OF

THE UNITED KINGDOM

AND

THE GOVERNMENT OF BURMA

(Maymyo, 24th April 1947)

PART II: APPENDICES

RANGOON
SUPDT., GOVT. PRINTING AND STATIONERY, BURMA
1947

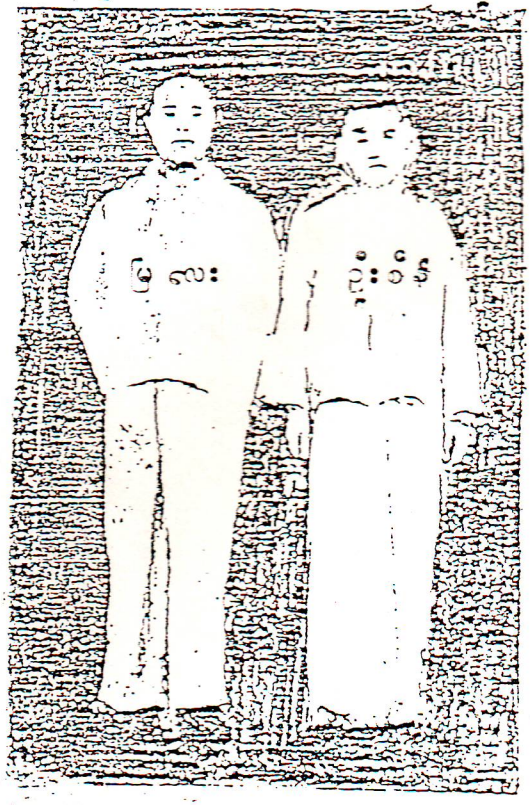
BURMA'S FIGHT FOR FREEDOM

INDEPENDENCE COMMEMORATION

XI

The Constituent Assembly

ဖွဲ့စည်းတည်ထုံးဥပဒေ အမျိုးသားညီလာခံ

(KARENNI MEMBERS)

KARENNI MEMBERS

248. Sao Thein (present member—U Seik).
249. U Bee Tu Re (present member—U Saw Mya Lay).

Collected and scanned by Shay Reh
(KnCC internship at Kantarawaddy Times -December 2011)